



## Azərbaycanın özü qədər əbədi



### Azad sözün hamisi

Mətbuata böyük diqqət, jurnalistikanın əhəmiyyətinin yüksək qiymətləndirilməsi bu il anadan olmasının 100-cü ildönümünü qeyd etdiyimiz Ulu Öndər Heydər Əliyevin də lider kimi ön seçiyəvi cəhətlərindən idi. Hələ sovet Azərbaycanına rəhbərliyi dövründə bu böyük dövlət adamı Azərbaycan milli mətbuatının zamanın tələblərinə uyğun inkişafı üçün lazımı addımlar atırdı. Ulu Öndər mövcud olan kütləvi informasiya vasitələrinin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, infrastruktur təminatı məqsədilə ardıcıl tədbirlər həyata keçirirdi.

Pəşəkar jurnalist kadrların hazırlanması da Heydər Əliyevin diqqətində olan məsələlərdən idi. Ən mühümü isə Ümummilli Lider jurnalistlərin qəzet səhifələrində, televiziya, radio efirində təqdim etdikləri materiallara, qaldırdıqları həssas məsələlərə münasibətlə, mətbu fəaliyyətə göstərdiyi yüksək hörmətə ölkəmizdə bu sənətin nüfuzunu yüksəldirdi.



### Əbədi və sarsılmaz qardaşlıq

Türkiyə və Azərbaycan xalqları arasında da münasibətlər, əlbəttə ki, uzunmüddətli dostluq və qardaşlıq əlaqələri üzərində qurulubdur. Bu, çox gözəl təməldir və bizim ölkələrimiz məhz bu təməl üzərində inkişaf edir, bir-birini dəstəkləyir. Mən deyirdim ki, İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı Türkiyə, onun rəhbərliyi və xalqı ilk gündən, ilk saatlardan bizimlə çiyin-çiyinə dayanmışdı. O zaman Prezident Ərdoğanın Qarabağ müharibəsinin ilk saatlarında verdiyi "Azərbaycan yalnız deyil!" bəyanatı, bizim üçün çox böyük bir dəstək idi. Bütün 44 gün ərzində biz həmin o mənəvi dəstəyi qardaşlarımızdan hiss etdik.



### Regionda yeni reallıqları Azərbaycan diktə edir

Azərbaycan hərbi və iqtisadi qüdrətinə rəğmən məğlub Ermənistanla sülh sazişini danışıqlar yolu ilə öldə etmək niyyətini açıq şəkildə ortaya qoyub. Şuşa forumunda Prezidentin səsləndirdiyi fikirlər bölgədə sülh üçün ən mühüm bəyanat kimi yadda qaldı. Beləliklə, Şuşa zirvəsində növbəti dəfə Prezident İlham Əliyev Azərbaycan reallıqlarını, ölkəmizin dürüst siyasi kursunu, humanizm prinsiplərini dünyaya nümayiş etdirdi. Dövlətimizin başçısının söylədiyi kimi, Azərbaycan hədəflərinə doğru gedir. Ölkəmiz postmüharibə dövründə ardıcıl şəkildə hədəflərinə nail olub və bu proses uğurla davam edir. Reallıq onu göstərir ki, bizi heç kim saxlaya, yolundan döndərə bilməz.



## Şuşadan dünyaya mesaj

### İlham Əliyev Azərbaycan reallıqlarını, dəyişməz mövqeyini, humanizm prinsiplərini bir daha nümayiş etdirdi

Tarixi Zəfərimizin zirvəsi olan Şuşa işğaldan azad edildikdən sonra bir sıra mütəbər beynəlxalq tədbirlərə evsahibliyi edib. İyulun 21-də, milli mətbuatımızın 148-ci ildönümünün qeyd edildiyi gündə isə mədəniyyətimizin paytaxtı növbəti bir tarixi tədbirin məkanı oldu.

Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə qədim qala şəhərimizdə "4-cü Sənaye İnqilabı dövründə Yeni Media"

mövzusunda I Şuşa Qlobal Media Forumunun açılışı oldu. 49 ölkədən 150 xarici qonağın, o cümlədən dünyanın 34 ölkəsinin dövlət informasiya agentliyinin, 12 beynəlxalq təşkilat və media qurumunun, eləcə də 60 yerli media orqanlarının rəhbərlərinin, nümayəndələrinin iştirak etdiyi forumda İlham Əliyev bir daha dünyaya Azərbaycan reallıqlarını çatdırdı və regionda baş verən prosesləri dəyərləndirdi. Prezident həmçinin məğlub Ermənistan, onun havadarlarına və separatçı qüvvələrə xəbərdarlığını ünvanladı.

Xarici və yerli media nümayəndələrinin suallarını cavablandıran İlham Əliyev öncə forum iştirakçılarına bir daha bəyan etdi ki, üzərində gözdikləri torpaq qədim Azərbaycan yurduudur. Əgər Şuşa erməni şəhəri olsaydı, 30 il ərzində haylar bu şəhərin simasını mütəlak dəyişərdilər. Amma Şuşa işğaldan azad ediləndə dünya onun acınacaqlı vəziyyətinə şahidlik etdi.



### I Şuşa Qlobal Media Forumu işini panel müzakirələrlə davam etdirib

Medianın İnkişafı Agentliyinin (MEDİA) təşkilatçılığı ilə keçirilən forumun ikinci gününün birinci sessiyasında əvvəlcə Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev çıxış edib. O, 1875-ci ildə Həsən bəy Zərdabi tərəfindən əsası qoyulan Azərbaycan mediasının maarifçilik prinsipləri əsasında böyük tarixi yol keçdiyini, xalqımızın ictimai-siyasi fikrinin, həmçinin müstəqillik amallarının formalaşmasında "Əkinçi" qəzetinin böyük rolunun olduğunu bildirdi.



### Laçının daha 79 sakini doğma yurda qayıdıb

İyulun 22-də növbəti köç karvanı Bakı şəhərinin Qaradağ rayonundakı "Qobu park 3" yaşayış kompleksində yola salınıb. Bu mərhələdə Laçın şəhərinə daha 22 ailə (79 nəfər) köçürülüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Laçın şəhərinə ailələrin yola salınması mərasimində Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin, Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Laçın rayonunda Azərbaycan Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyinin və Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin rəsmiləri iştirak ediblər.



### Azərbaycan Avropanın etibarlı qaz təchizatçısına çevrilib

Azərbaycan qazına tələbat artır, eyni zamanda ölkəmizdə məvi yanacaqın hasilatı çoxalır. "Şahdəniz" in ehtiyatları hamıya bəlidir. Bu günlərdə isə ən azı 300 milyard kubmetr ehtiyatı olan "Abşeron" yatağından qaz hasil edilib. Bütün bunlar ixrac infrastrukturunun genişləndirilməsi zərurətini ortaya çıxarır. TANAP-ın (Trans-Anadolu Qaz Boru Kəməri) illik ötürücülük gücü 16 milyard kubmetrdən 32 milyard kubmetrə qaldırılmalıdır. 10 milyard kubmetrə hesablanmış TAP (Trans-Adriatik Qaz Boru Kəməri) isə 20 milyard kubmetrə qədər gücləndirilməlidir.



### Ölkəmiz tranzit imkanlarından daha geniş istifadə etməyi hədəfləyir



Dövlət başçısının 2023-cü ilin 6 ayının yekunlarına dair müşavirədə toxunduğu mühüm məsələlərdən biri də nəqliyyat sektorunun bütünlükdə inkişaf istiqamətləri ilə bağlı idi. Müşavirədə vurğulandı ki, Rusiya-Ukrayna münasibətlərindəki gərginlik yeni marşrutların açılmasını qaçılmaz edəcək. Bu mənada Azərbaycanın əlverişli coğrafi mövqeyi, infrastruktur təminatı əlavə imkanlar vəd edir. Maraqlısı odur ki, yerləşdiyimiz regionun beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri ilə əhatə olunması ölkəmizə yalnız nəqliyyat dəhlizlərindən tranzit ölkə kimi yararlanmağa yox, həm də daha geniş imkanlar hesabına faydalanmağa yeni şərait yaradır.



### Dünya mətbuatı I Şuşa Qlobal Media Forumundan yazır

Dünya KİV-i 49 ölkədən 150 xarici qonağın, o cümlədən dünyanın 34 ölkəsinin dövlət informasiya agentliyinin, 12 beynəlxalq təşkilat və media qurumunun, eləcə də yerli media orqanlarının rəhbərlərinin iştirak etdiyi forumun əhəmiyyətinə və Azərbaycan Prezidentinin səsləndirdiyi fikirlərə diqqət ayırıb. Qardaş Türkiyənin "TRTHaber", "Takvim", "Yeni Şafak", "HaberGlobal", "Milliyet", "Anadolu" agentliyi, "CNN Türk" və başqa telekanal, agentlik, qəzet və portalları tərəfindən Prezident İlham Əliyevin fikirlərinə geniş yer ayrılıb. Bu media orqanları dövlətimizin başçısının söylədiyi "İkinci Qarabağ müharibəsinin ilk saatlarından Türkiyə rəhbərliyi ilə xalqı bizimlə çiyin-çiyinə dayanmışdı. Prezident Ərdoğanın Qarabağ müharibəsinin ilk saatlarında verdiyi bəyanat ki, Azərbaycan yalnız deyil, - bu, bizim üçün çox böyük dəstək idi" fikirlərini ön plana çıxarıblar.





# I Şuşa Qlobal Media Forumu işini panel müzakirələrlə davam etdirib

"Heydər Əliyev İli" çərçivəsində və Azərbaycan milli mətbuatının 148-ci ildönümü münasibətilə Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşa şəhərində keçirilən "4-cü Sənaye İnqilabı dövründə Yeni Media" Qlobal Media Forumu iyulun 22-də işini sessiyalarla davam etdirib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Medianın İnkişafı Agentliyinin (MEDIA) təşkilatçılığı ilə keçirilən forumun ikinci gününün birinci sessiyasında əvvəlcə Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri **Hikmət Hacıyev** çıxış edib. O, 1875-ci ildə Həsən bəy Zərdabi tərəfindən əsası qoyulan Azərbaycan mediasının maarifçilik prinsipləri əsasında böyük tarixi yol keçdiyini, xalqımızın ictimai-siyasi fikrinin, həmçinin müstəqillik amallarının formalaşmasında "Əkinçi" qəzetinin böyük rolunu olduğunu bildirib.

Beynəlxalq xəbər aparıcısı, jurnalist **Maria Ramosun** moderatorluğu ilə keçirilən "Medianın gələcəyi: Rəqəmsal dövrdə jurnalistika və kommunikasiyada yeni alətlər və medianın rolu" adlı sessiyada medianın gələcəyi, önəvi media üçün növbəti addımlar, rəqəmsal transformasiya məsələsi diqqət mərkəzində olub.

"Global Policy" İnstitutunun prezidenti **Paolo von Schirach** çıxışında müasir dövrdə texnologiyada baş verən yeniliklərin xəbərlərin hazırlanmasına mənfi təsirlərindən danışdı. Diqqətə çatdırılıb ki, texnologiya sahəsindəki inkişaf media qarşısında da yeni çağırışlar yaradır. Bir qrup təşkilatların yalan informasiyaları insanların xəbərlərə olan inamını itirir.

Media sahəsində dəyişikliklərin çox sürətlə getdiyini deyən kanadalı jurnalist televiziya, sənədli film, podkast və debat prodüseri **Dana Volfe** dəyişikliklərə uyğunlaşmağın zərurətini, əks halda, bu sahəni tərk etməli olduqlarını bildirib.

"Forward Thinking" şirkətinin həmtəsisçisi və direktoru **Oliver Makternan** qeyd edib: "Xəbərləri əyləncəli təqdim etmək onun əhəmiyyətini itirir. Demək olar ki, xəbərlərdə dəqiqlik yoxdur. Biz bunu daha çox sosial mediada müşahidə edirik. Sosial media sahəsində problem ondan ibarətdir ki, biz xəstə təfəkkürlü insanların əlinə silah vermişik".

"Azad Azərbaycan" Teleradio Yayım Şirkətinin sədri **Azər Xəlilov** çıxışında informasiyaları əyləncəli təqdim etməyin onların əhəmiyyətini itirdiyini düşündüyünü, bu xəbərləri yaradan səbəblərin aktuallığını itirdiyini vurğulayaraq deyib: "Xəbərlər elə hazırlanmalıdır ki, içərisində əyləncə də olsun".

Sessiyada forum iştirakçıları həmçinin səmərəli kommunikativ əlaqələrin inkişafı, önəvi medianın rolu və gələcəyi, yeni tendensiyaların fonunda jurnalistikada yaranan çətinliklər və aktuallaşan yeni istiqamətlər, eləcə də bu sahədə rəqəmsal alətlərin tətbiqinin yaratdığı nəticələri müzakirə edib, sualları cavablandırdılar.

Forumun ikinci sessiyası isə "Media-da investisiya və istehlak tendensiyala-



rum" mövzusunda həsr olunub. Xəbər aparıcısı **Caffar Həsənin** moderatorluğu ilə keçirilən sessiyada müasir informasiya mühitində media menecementi və dayanıqlı media biznes modellərinin yaradılması, yeni mediada istehlak tendensiyaları və media savadlılığı (dezinformasiya və feyk nyusla mübarizə üsulları) məsələləri nəzərdən keçirilib.

Sessiyanın panel müzakirəsində çıxışı zamanı jurnalist, media meneceri **Bora Bayraktar** deyib: "Bir sıra məsələlər var ki, onlara həssas yanaşmırıq. Jurnalist olaraq vəzifəmiz ondan ibarətdir ki, biz digərlərindən fərqlənək, insanlara zərər verəcək xəbər yaymayaq. Eyni zamanda müəyyən regionlar haqqında reportaj hazırlayarkən sosial həyatı, ətraf mühiti nəzərə almalıyıq".

Strateji Araşdırmalar Forumunun təsisçisi və prezidenti, Serbiya parlamentinin sabiq deputatı **Neven Cvetičanin** çıxışında vurğulayıb ki, Azərbaycan bütün dillərdə danışmağın mümkün olduğunu nadir yerlərdən biridir. Prezident İlham Əliyev ötən gün Qoşulmama Hərəkatı barədə danışdı. Mən də elə bu fo-



rumu "Qoşulmama Mediası" adlandırmaqla birləşdirir.

"TASS" informasiya agentliyinin baş direktorunun birinci müavini **Mixail Qusman** çıxışında peşqar, klassik jurnalisti-

kamı sosial və internet-medialarından ayıraraq deyib: "Bunlar iki fərqli fenomenidir, hər birinə diqqət və hörmətlə yanaşmaq, lakin bir-biri ilə qarışdırmamaq lazımdır".

Xəbər jurnalistləri barədə danışarkən **M.Qusman** bildirdi ki, onlar üçün yalnız bir qayda mövcuddur - aydın, "zəhərlənmiş", düzgün məlumat.

Sonra çıxış edən "Economyfirst Limited London" şirkətinin direktoru **Klaus Jürgens** agentliklərinin marketin fəaliyyətindən danışdı. Yaxşı gəlir əldə etmək üçün agentliklərin müasir düşüncəyə malik peşqar komandaya ehtiyaclarının olduğunu diqqətə çatdırdı.

Yerli və xarici media nümayəndələrinin, eyni zamanda ekspertlərin iştirakı ilə keçirilən forumun ikinci sessiyada media məhsullarının istehsalı və istehlakı ilə bağlı dəyişən trendlər, mediada investisiya məsələləri, media savadlılığının peşqar medianın inkişafında rolu, yeni mediada dəyər zəncirinin yaradılması və biznes modellərinin inkişafı ilə bağlı qarşılıqlı fikir mübadiləsi aparılıb, suallar cavablandırılıb.

Qeyd edək ki, Şuşa Qlobal Media Forumuna 49 ölkədən 150 xarici qonaq, o cümlədən dünyanın 34 ölkəsinin dövlət informasiya agentliyi, 12 beynəlxalq təşkilat və media qurumu qatılıb. Forumda həmçinin 60 yerli media rəhbəri və nümayəndəsi iştirak edib.

Forum işini iyulun 23-də yekunlaşdıracaq.

## Azərbaycan Avropanın etibarlı qaz təchizatçısına çevrilib

### Yaxın gələcəkdə ölkəmiz həm də "yaşıl enerji" ixrac edəcək

"4-cü Sənaye İnqilabı dövründə Yeni Media" mövzusunda Şuşa Qlobal Media Forumunda iqtisadi məsələlər, o cümlədən enerji mövzusu da diqqət mərkəzində olub. Forumun açılış mərasimində Prezident İlham Əliyev iştirakçıların suallarını cavablandırarkən bu mövzuda geniş bəhs edilib.

Trans-Xəzər Qaz Boru Kəməri ilə əlaqədar sualın cavabında dövlət başçısı bildirdi ki, bu, Azərbaycanın təbii qazı ilə başlayacaq bir layihə deyil. Biz "Cənub qaz dəhlizi" layihəsinin təşəbbüskarıyıq, əsas səhmdarlarımızdan biri və əslində o layihənin bütün dövlət-lərəarası, hökumətlərəarası sazişlərinin də əlaqələndiricisi kimi çıxış edirik.

Məlumdur ki, "Cənub qaz dəhlizi" layihəsi müvəffəqiyyətlə icra olunub və artıq iki il yarımdır Azərbaycan Avropa-

nın əhəmiyyətli qaz tədarükçüsünə çevrilib. Azərbaycan qazının ixrac coğrafiyası getdikcə genişlənir və cari ilin sonuna qədər qoca qitənin daha iki ölkəsinin bizdən mavi yanacaq alacağı gözlənilir.

Azərbaycan qazına tələbat artır, eyni zamanda ölkəmizdə mavi yanacağın hasilatı çoxalır. "Şahdəniz" in ehtiyatları həmişə böllüdür. Bu günlərdə isə ən azı 300 milyard kubmetr ehtiyatı olan "Abşeron" yatağından qaz hasil edilib. Bütün bunlar ixrac infrastrukturunun ge-

nişləndirilməsi zərurətini ortaya çıxarır. TANAP-ın (Trans-Anadolu Qaz Boru Kəməri) illik ötürücülük gücü 16 milyard kubmetrdən 32 milyard kubmetrə qaldırılmalıdır. 10 milyard kubmetr hesablanmış TAP (Trans-Adriatik Qaz Boru Kəməri) isə 20 milyard kubmetrə qaldırılmalıdır.

Prezident İlham Əliyev layihələrin maliyyələşməsi məsələlərində toxunaraq demişdir: "Xəzər dənizinin Şərqi sahillərindən əlavə qaz ehtiyatlarına gəldikdə, bunun üçün Trans-Xəzər sualtı qaz boru kəməri inşa edilməlidir və ikincisi, Bakıdan Avropa istiqamətində "Cənub qaz dəhlizi" kimi yeni infrastruktur lazımdır. Sual yaranır ki, bu mü-

hüm layihəni kim maliyyələşdirəcək? Bu sualın hələlik cavabı yoxdur. Bu suala cavab tapana qədər layihənin icrası və yaxud da bu məsələ haqqında düşünmək bir o qədər real olmayacaq. Eyni zamanda biz bilir ki, Avropa bankları mədəniyyəti ilə əlaqədar layihələri maliyyələşdirir. Odu ki, bu layihə üçün ciddi vəsait cəlb etmək çətin olacaq. Məsələn, "Cənub qaz dəhlizi"ni inşa edəndə biz korporativ maliyyə ilə bərabər, həmçinin Avropa Yenidönüşmə və İnkişaf Bankından, Avropa İnvestisiya Bankından, həmçinin Asiya İnkişaf Bankından və Asiya İnfrastruktur İnvestisiya Bankından vəsait cəlb etmişdik. Lakin indi isə bunlardan

ikisi - Avropa institutları mədəniyyəti ilə əlaqədar layihələri hazırda maliyyələşdirir. Onlar yaşıl keçid layihələrini maliyyələşdirirlər. Bu da sözsüz ki, vəziyyəti daha da çətinləşdirir. Avropada qaz qiymətlərinin dəyişməsi yeni-yeni sualları ortaya qoyur. Həmçinin qiymətə qoyulan məhdudiyyət, - mən düşünürəm ki, bu, qəbul olunmazdır, istehlakçılar həmin yuxarı həddi təyin edir, - bu da istənilən bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinə ziddir. Avropa ölkələri illərlə bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinin tərəfdarı olub. Beləliklə, real baxışdan bu, çox ciddi bir problemdir. Lakin kimsə Trans-Xəzər boru kəməri inşa etmək istəməsə, biz

şad olarıq. Nəticədə bizə əlavə tranzit rüsumları ödəniləcək və yeni öməkdaşlıq imkanları yaranacaq".

Enerji sektorundakı prioritetlərdən biri də "yaşıl enerji"nin inkişafı məsələsidir. Bu sahədə də böyük potensialımız var. Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının apardığı hesablamaya görə, təkcə Xəzər dənizində 157 qıqavat həcmində potensial mövcuddur. Bərpə olunan enerji sahəsində Azərbaycan, Gürcüstan, Macarıstan və Rumıniya arasında imzalanan saziş əsasında, ölkəmizdən Avropaya Qara dəniz dibi ilə "yaşıl enerji" xətti inşa ediləcək. Bu ilin fevral ayında Bakıda layihə üzrə Rəhbər Komitənin artıq ilk iclası da keçirilib.

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) "Masdar" şirkəti ilə inşa edilən Qaradağ Günəş-Elektrik Stansiyasının cari ilin sonuna qədər tamamlanacağı nəzərdə tutulur. Ümumiyyətlə isə, 10 qıqavat səviyyəsində memorandumlar və sazişlər imzalanıb. Dövlət başçısı bildirdi ki, həmin memorandumların yansı belə həyata keçirilsə, bu, Avropada geniş coğrafiyaya elektrik enerjisini ixrac edə biləcəyimiz üçün yetərli olacaq. Bu, eyni zamanda elektrik enerjisi istehsalında təbii qaza da qənaət etməyə imkan verəcək və qənaət olunmuş həmin həcmi beynəlxalq bazara çıxarmaq imkan yaranacaq.

Təbii ki, Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpə olunmuş

enerji potensialına da toxunulub. Bölgələrin bəzilərinə külək, bəzilərinə isə günəş enerjisinin inkişafı üçün şərait olduğu qeyd edilib. Məsələn, Kəlbəcər-Laçın zonasında külək enerjisinin nəhəng potensialı mövcuddur. Cəbrayıl rayonunda isə bir neçə aydan sonra 240 meqavat gücə malik günəş stansiyasının tikintisinə başlanacaq. Təsəvvürü deyil ki, Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş 10 min kvadratkilometrik ərazisi bütövlükdə "yaşıl enerji" zonası elan ediləcək.

Bütün bunlar yaxın gələcəkdə ölkəmizin həm də bərpə olunan enerji ixracatçısına olacağından xəbər verir.

**Flora SADIQLI,**  
"Azərbaycan"









# Əbədi və sarsılmaz qardaşlıq

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin möhkəm təməl üzərində yüksəldiyini bəyan etdi

**İyulun 21-də "4-cü Sənaye İnqilabı dövründə Yeni Media" mövzusunda Şuşa Qlobal Media Forumunun açılış mərasimində çıxış edən Prezident İlham Əliyev dünyanın müxtəlif media qurumlarını təmsil edən jurnalistlərin suallarını cavablandırıb. Dövlət başçısı Türkiyəli jurnalistin qardaş ölkə ilə münasibətlər barədə sualına da fikirlərini bildirib.**

Prezident qeyd edib ki, Türkiyə Prezidenti, qardaşı Rəcəb Tayyib Ərdoğanla şəxsi dostluğu təkə regionda deyil, dünyada məlum bir faktır: "Bu, regional inkişaf və sabitlik baxımından çox mühüm amildir. Eyni zamanda Türkiyə və Azərbaycan xalqları arasında da münasibətlər, əlbəttə ki, uzunmüddətli dostluq və qardaşlıq əlaqələri üzərində qurulubdur. Bu, çox gözəl təməldir və bizim ölkələrimiz möhür bu təməl üzərində inkişaf edir, bir-birini dəstəkləyir. Mən deyirdim ki, İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı Türkiyə, onun rəhbərliyi və xalqı ilk gündən, ilk saatlardan bizimlə çiyin-çiyinə dayanmışdı. O zaman Prezident Ərdoğanın Qarabağ müharibəsinin ilk saatlarında verdiyi "Azərbaycan yalnız deyil!" bəyanatı, bizim üçün çox böyük bir dəstək idi. Bütün 44 gün ərzində biz həmin o mənavi dəstəyi qarşılaşdırdığımız hiss etdik".

Şuşa Bəyannaməsinin imzalanması ilə iki ölkə arasında münasibətlərin müttəfiqlik səviyyəsinə yüksəldiyini xatırladan Azərbaycan Prezidenti qeyd edib ki, bu, bizim xalqlarımız və ölkələrimiz üçün çox böyük şəraitdir. Bu bəyannamə qarşısında yeni üfiqlər açdı: "Baxmayaraq ki, bundan öncə də Azərbaycan və Türkiyə bir çox sahədə birlik, həmrəylik və qarşılıqlı dəstək nümayiş etdirib. Əməkdaşlığımızın geniş gündəliyinə nəzər salsaq, siyasət, enerji, ticarət, nəqliyyat, müdafiə, müdafiə sənayesi və bir çox sahədə əməkdaşlığın olduğunu görürük. Yeni əməkdaşlığın yüksək səviyyəyə olmadıq sahəni tapmaq çətindir. Qardaşım Prezident Ərdoğanın yenidən

seçiləcəyinə mənim şübhəm yox idi. Çünki onun hakimiyyətdə olduğu 20 il ərzində Türkiyə üçün etdiyi öz xalqına və ölkəsinə sadiqliyini təzahürüdür".

## Türkiyə Azərbaycan üçün strateji müttəfiqlikdən də yüksək dəyərlərə malikdir

Milli Məclisin deputatı Aydın Mirzəzadə qəzetimizə açıqlamasında deyib ki, Türkiyə Azərbaycan üçün strateji müttəfiqlikdən də yüksək dəyərlərə malik ölkədir. Türkiyə qardaşımız, dostumuzdur: "Eyni zamanda Türkiyədə də Azərbaycanla bağlı bu cür dərin, ürəkədən gələn fikirlər eşidirik. Bir xalqın iki dövlətinin daim bir yerdə olması zamanın və cəmiyyətlərin sosial sifətidir".

Deputatın fikrincə, iki ölkə rəhbəri arasında şəxsi dostluğun olması Türkiyə-Azərbaycan müttəfiqliyinin möhkəmlənməsində əsas rol oynayır. Təsədüfi deyil ki, Türkiyə Prezidenti beynəlxalq görüşlərdə və tədbirlərdə öz ölkəsi ilə yanaşı, Azərbaycanın da milli maraqlarını səsləndirir və müdafiə edir. Ərazi bütövlüyümüzün təmin edilməsində Türkiyənin Azərbaycanla mənəvi və siyasi dəstəyi çox böyük rol oynayır. Azərbaycan da Türkiyəyə öz dostluğuna həmişə nümayiş etdirir. İllər əvvəl Prezident İlham Əliyevin Praqada keçirilmiş dövlət və hökumət başçılarının iştirakı ilə "Şərqi tərəfdaşlığı" proqramının 5 ilinə həsr olunan sammitdə Ermənistan prezidentinin Türkiyə ilə bağlı sort fikirlərinə "Türkiyə yoxdur, mən burdayam" deyimini tarixə düşəcək bir ifadə oldu.



A. Mirzəzadə deyib ki, Azərbaycan Türkiyənin milli maraqlarını özünün milli maraqları kimi qəbul edir. "Azərbaycan Türkiyə iqtisadiyyatına həcmə əhəmiyyətli investisiya qoyan ölkədir. Elə bir sahə yoxdur ki orada Azərbaycan-Türkiyə əməkdaşlığı mümkün olmasın. Cənab prezidentin Azərbaycanla Milli Mətbuat Günü ərəfəsində mədəniyyət paytaxtı Şuşada mətbuat nümayəndələrinin qarşısında çıxışında Azərbaycan-Türkiyə dostluğuna xüsusi diqqət çəkməsi bizim müttəfiqliyimizin, qardaşlığımızın əbədi və sarsılmaz olduğunu göstərir", - deyərək əlavə edib.

Deputat hər iki ölkənin daim birlikdə bu yolla gedəcəyini vurğulayaraq qeyd edib ki, Azərbaycan-Türkiyə bir-birini dəstəkləyəcək, çətin günlərdə yanında olan, şad günlərdə sevinən və sevincini bölüşən olacaq. Bunlar hər bir Azərbaycanlının və Türkiyənin qəlbindən gələn istəkdir. Prezident İlham Əliyevin Türkiyə ilə bağlı yüksək fikirlər səsləndirməsi hər bir Azərbaycanlının ürəyindən oldu.

## İki ölkə arasında münasibətlər dünya dövlətlərinə örnəkdir

Milli Məclisin deputatı Kamilə Əliyeva qeyd edib ki, Azərbaycan-Türkiyə arasında dostluq, qardaşlıq münasibətləri dünya dövlətlərinə örnək ola biləcək səviyyəyədir. İki ölkə arasında münasibətlər yalnız hər iki dövlətin mona-

felərinə deyil, dünyanın bütün dövlətlərinin və xalqlarının sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşamaqlarına xidmət edir: "Təəssüflər olsun ki, bu gün dünyada beynəlxalq hüquq işlərin, ədalət prinsipləri pozulub, güc amili ön plana çıxıb. Bu gün güclü dövlətlər öz maraqlarını dikte etməyə çalışırlar. Azərbaycanla Türkiyə arasında istər siyasi, istərsə də iqtisadi sahələrdə mövcud əlaqələr dünyada ədalətli bərpasına, dövlətlərin bərabər hüquqa malik olmasına xidmət edir".

K. Əliyeva vurğulayıb ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan sözdə deyil, əməldə hər zaman haqq, ədalətin yanında olduqlarını sübut ediblər. Dövlət başçısı Şuşa şəhərində Azərbaycan və Türkiyə arasındakı münasibətlərin regionda təhlükəsizliyə, siyasi sabitliyə, iqtisadi inkişafa xidmət etdiyini vurğuladı. Ölkələrimiz dünyanın iqtisadi maraqlarına, tərəfdaşlığa xidmət edən, beynəlxalq iqtisadi layihələri gerçəkləşdirən aparıcı dövlətlər qismində çıxış edirlər. Bu gün bəzi Qərbi dövlətləri, xüsusən Fransa bölgədə nifaq salmağa çalışır, yeni müharibəyə səbəb ola biləcək siyasət yürüdürlər. Dövlət başçımız bütün çıxışlarında Azərbaycanın müharibə istəmədiyini, regionda sülhün bərqəvrə edilməsini tərəfdarı olduğunu vurğulayıb.

Əsmər QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

# Regionda yeni reallıqları Azərbaycan dikte edir

Prezident İlham Əliyev bəyan etdi ki, Ermənistanın sülh sazişi imzalamadan başqa yolu yoxdur

**İyulun 21-də "4-cü Sənaye İnqilabı dövründə Yeni Media" mövzusunda Şuşa Qlobal Media Forumunun açılış mərasimində çıxış edən Prezident İlham Əliyev Azərbaycan xalqına və beynəlxalq ictimaiyyətə vacib mesajlar verib. Dövlət başçısı tərəfindən xüsusilə Ermənistanla və ondan geosiyasi alət kimi istifadə edən havadarlarına ünvanlanmış ismariclərdə Azərbaycanın qətiyyətlə mövqeyi bir daha diqqətə çatdırılıb. Mövzu ilə bağlı Milli Məclisin deputatlarının fikirləri ni öyrəndik.**



## Ermənistan dövrün reallıqları ilə barışmalıdır

Milli Məclisin deputatı Raşad Mahmudov deyib ki, Şuşada Qlobal Media Forumunun keçirilməsi təsədüfi deyildi: "Son vaxtlar bəzi xarici himayədarlarına güvənən revanşist erməni qüvvələri bölgədə sülhü təhdid edən bəyanatlar səsləndirməkdən çəkinmədilər. Bu baxımdan dövlətimizin başçısının onlara ciddi mesajı xüsusilə əhəmiyyətli kəsb edir. Tədbirdə çıxışı zamanı Prezident İlham Əliyevin bildirdiyi kimi, Şuşa mədəniyyət paytaxtı olmaq istəyir. Bu gün Şuşada aparılan abadlıq quruculuq işləri onu göstərir ki, 30 il ərzində mənəvi və fiziki əzablarınmızın ünvanı kimi tanınan Şuşa və bütövlükdə Qarabağ bölgəsinin inkişafı mövcud vəziyyətdə çətinləşib. Bununla Azərbaycan hərbi meydanıqda qələbəsinə həm də iqtisadi qüdrəti ilə təsdiqləyərək işğaldan azad olunan bölgəmizin inkişafını dünyaya təqdim edir. Ona görə də Prezident İlham Əliyevin Şuşadan verdiyi mesajlar xüsusilə önəm kəsb edir".

Prezidentin Ermənistanın sülh sazişi imzalamadan başqa yolu olmadığını açıq şəkildə bəyan edərək müharibədən sonra düşmənin məcburiyyətdən sülhə doğru addımlar atdığı, amma bu addımların yetərli olmadığını fikrinə toxunan deputat bildirdi: "Dövlət başçısı Ermənistanın ölkəmizin ərazi bütövlüyünü tanımasını real osaslarını açıq şəkildə ifadə etdi. Belə ki, əks halda Azərbaycan da qarşı tərəfin ərazi bütövlüyünü tanımayacağı və bunun Ermənistanın bir dövlət kimi məhvinə gətirib çıxaracağını bildirdi. Çünki bu gün bölgədə bütün siyasi və iqtisadi reallıqlar Azərbaycan dikte edir. Bu həqiqət dərk edən düşmən "Qarabağ Azərbaycanı" həqiqətini açıq şəkildə bəyan edir. Lakin bütün bunlar sülh üçün kifayət deyil, Ermənistan üzərinə götürülməli öhdəlikləri yerinə yetirərək sülh sazişinin imzalanmasını reallaşdırmalıdır".

Raşad Mahmudovun sözlərinə görə, Prezidentin çıxışında Şuşa Bəyannaməsinin xüsusi vurğulanması da möhür sülh sazişinə mane olan xarici qüvvələrə verilən mesaj idi. Bu gün Türkiyə-Azərbaycan münasibətləri elə bir zirvəyə çatıb ki, bu birləşmiş qarşısında heç bir qüvvə tab gətirə bilməz. 44 günlük Vətən müharibəsinin olduğu kimi, bu gün də Türkiyə Azərbaycanın haqlı mövqeyini diplomatik cəhəddə tam şəkildə müdafiə edir.

"Azərbaycan hərbi və iqtisadi qüdrətinə rəğmən məğlub Ermənistanla sülh sazişini danışıqlar yolu ilə əldə etmək niyyətini açıq şəkildə ortaya qoyub. Şuşa forumunda Prezidentin səsləndirdiyi fikirlər bölgədə sülh üçün ən mühüm bəyanat kimi yadda qaldı. Beləliklə, Şuşa zirvəsində növbəti dəfə Prezident İlham Əliyev Azərbaycan reallıqlarını, ölkəmizin dürüst siyasi kursunu, humanizm prinsiplərini dünyaya nümayiş etdirdi. Dövlətimizin başçısının söylədiyi kimi, Azərbaycan hədəflərinə doğru gedir. Ölkəmiz postmüharibə dövründə ardıcıl şəkildə hədəflərinə nail olub və bu proses uğurla davam edir. Reallıq onu göstərir ki, bizi heç kim saxlaya, yolundan döndərə bilməz. Çünki biz haqlı və güclüyük", - deyərək bildirdi.

Deputat vurğulayıb ki, Prezident İlham Əliyev bu gün ölkəmizin gələcəyini qurur, daha qüdrətli Azərbaycan naminə yüksək əzm nümayiş etdirir. Müasir dünya tarixində xalqını İlham Əliyev qədər sevon ikinci lider tapmaq çətindir. Bu, dövlət başçısının fəaliyyətində açıq şəkildə görünür.

## Azərbaycan torpaqlarının hər qarışında suverenliyini təmin etmək əzmindədir

Milli Məclisin deputatı Sahib Əliyev bildirdi ki, Prezident İlham Əliyevin Şuşadakı mesajları təkə Ermənistanla deyil, həm də bədnam qonşumuzdan geosiyasi alət kimi faydalanarlara, bir qismi isə Azərbaycan xalqına ünvanlanmışdı. Ermənistanla ünvanlanan ismariclərin əsası-

# Qərbi Azərbaycan İcması Ermənistanın baş naziri və xarici işlər nazirinin bədnam iddiaları ilə bağlı bəyanat verib

**Qərbi Azərbaycan İcması Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın və xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın son günlər səsləndirdikləri, Ermənistan hökumətinin ikiüzlüliyünü və insan haqları kimi nəcib məfhumdan öz ərazi ekspansionist planları üçün sui-istifadə etməsini açıq-aşkar göstərən bədnam iddialarını ifşa etməklə bağlı bəyanat verib.**

Məlum olduğu kimi, Ermənistan öz ərazisindən Azərbaycanlıların hamısını zorla qovmuş və mədəni irsimizi, maddə və mədəni irsimizi, məzarlıqlarımızı təhqir edərək və dağıdaraq, vətənimizdə varlığını özünə məlumdən silməyə çalışır. Bizim təhlükəsiz və ləyaqətli evlərimizə qayıtmaq üçün davamlı dialoq çağırışlarımızı və səylərimizi baxmayaraq, Ermənistan hüquqlarımıza tam hörmətsizlik nümayiş etdirərək, bu məsələ ilə bağlı müzakirələrdən imtina edir.

Ermənistan öz ərazisindən qovduğu Azərbaycanlıların evlərinə qayıtmasının qarşısını almağa davam edərək, Azərbaycanın Qarabağ İqtisadi Rayonunda yaşayan etnik ermənilərlə bağlı insan haqları arqumentlərindən həyasızcasına sui-istifadə etməyə çalışır. Ermənistanın iddiaları mahiyyətə əsaslız olmaqla bərabər, Azərbaycanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünə qəsd xarakteri daşıyır. Ermənistan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü yalnız şərti olaraq tanımaqla əsl niyyətini ortaya qoyub və bununla da separatçılıq cəhdləri üçün imkanları açıq saxlamağa çalışır. Ermənistanın bu davranışı beynəlxalq hüququn açıq şəkildə pozulmasıdır və ATƏT-in dövlətlərarası münasibətlərdə milli azlıqlara dair tövsiyələrində əksini tapanı prinsiplərə tamamilə ziddir. Xatırladaq ki, ATƏT-in tövsiyələrində digər məsələlərlə yanaşı, aşağıdakılar qeyd edilir:

"Dövlətlər xaricdəki milli azlıqlara öz ərazisində olan milli azlıqlardan daha çox maraq göstərsələr və ya başqa yerlərdəki azlıqlara etinasızlıq nümayiş etdirdikləri halda müəyyən bir milli azlıq fəal şəkildə dəstəklənsələr, onda onların hərəkətlərinin motivləri və etibarlılığı sual altına alınmalıdır".



Ermənistanın bizim geri qayıtmaq hüququmuza məhəl qoymaması, bu prosesə yardım etmə və Ermənistanın Azərbaycan mədəni irsinin vəziyyətini qiymətləndirmək üçün beynəlxalq missiyaları qəbul etməkdən imtina etməsi hamılıqla pislənməlidir. Beynəlxalq ictimaiyyət Ermənistanın açıq-aşkar şəkildə öz ərazisində həyata keçirdiyi "etnik azlıq yoxdursa, problem də yoxdur" yanaşmasına əsaslanan siyasətini rədd etməlidir.

Bu azmız kimi, Ermənistan Azərbaycanı qarşı ərazi iddialarını həyata keçirmək üçün insan haqları ritorikasından kobud şəkildə sui-istifadə edir. Qərbi Azərbaycan İcması beynəlxalq ictimaiyyəti Ermənistanın hərəkətlərini daşdırdığı

möhür bu mahiyyətinə görə pisləməyə çağırır. Biz Ermənistanın qovulmuş Azərbaycanlıların Ermənistanı evlərinə təhlükəsiz və ləyaqətli qayıtmasını təmin etmək üçün üzərinə düşən öhdəlikləri yerinə yetirməsini və insan haqlarından firsətçi və ikiüzlü şəkildə sui-istifadəsinə son qoymasını tələb edirik.

Ədalət və geri qayıtmaq hüququ uğrunda mübarizəmizi davam etdirməklə biz diə dialoq sadiqliyimizi bir daha bəyan edirik. Biz dünya ictimaiyyətini etnik mənsubiyyətdən və dinindən asılı olmayaraq bütün insanların hüquqlarına hörmət edildiyi və qorunduğu bir gələcək naminə həyata keçirdiyimiz fəaliyyətimizə dəstək olmağa və bizimlə həmrəy olmağa çağırırıq.

Nəzrin QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

# Azər BADAMOV: "Tolstoy, Zatulın, Milonov və digərlərinin xoşuna gəlməsə də, Azərbaycan öz bildiyini edir"

**"Rusiya Dövlət Dumasının deputatı Pyotr Tolstoyun açıqlaması anlaşılmalıdır. Bunu Azərbaycan və Rusiya prezidentlərinin imzaladığı müttəfiqlik haqqında bəyannamənin ruhuna zidd olmaqla ölkələr arası münasibətlərə kölgə salmağa cəhd hesab edirik". Bu fikiri Milli Məclisin deputatı Azər Badamov deyib.**

O bildirib ki, son illər Azərbaycan-Rusiya münasibətləri yüksələn xətlə inkişaf edir, amma təəssüf ki, Rusiyanın erməni-pərəst siyasətçiləri düşmənçilik və təxribat ruhlu açıqlamalar verməklə ölkələr arası münasibətlərə xələl gətirməyə çalışırlar.

"Həm də təəssüf doğurucu məqamlardan biri də Rusiya mətbuatında Azərbaycanla qarşı təbliğatın genişlənməsidir. Ölkəmizə olan bu informasiya hücumunun Rusiya XİN-in Laçın yolu ilə bağlı açıqlamasından sonra vəsot alması təsədüfi hesab etmürəm. Amma onlar unudurlar ki, Azərbaycan müstəqil ölkədir və heç kimdən asılılığı yoxdur. Bu gün Azərbaycan dünya dövlətləri sisteminin fəal üzvüdür. O cümlədən dünyanın ən böyük ikinci təşkilat olan Qoşulmama Hərəkatına sədrlik edir. Həm də BMT Təhlükəsizlik Şurasına qeyri-daimi üzvü seçilərək, bu təşkilata sədrlik etmişdir. O cümlədən Azərbaycanın Rusiyadan asılılığı yoxdur və 32 ildir ki, öz müstəqilliyini yaşayır və möhkəmləndirir".



"Azərbaycan-Rusiya münasibətləri qarşılıqlı hörmət əsasında qurulub. Azərbaycan atdığı addımları Ermənistanın fərqli olaraq, kimlərsə diktesi ilə deyil, ancaq müstəqil şəkildə atır. Tolstoy, Zatulın, Milonov və digərlərinin xoşlarına gəlməsə də, Azərbaycan beynəlxalq münasibətlərini bütün ölkələrlə müstəqil dövlət ruhunda davam etdirir. Azərbaycanla düşmən gözü ilə baxan dairələrin bilmədikləri ki, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü döyüş meydanında təmin etmişdir. Bu gün ölkədəxili məsələləri də heç kimlə müzakirə aparılmadan öz qanunlarına uyğun tənظیمliyinir. O cümlədən Qarabağda ermənilərin yaşadığı və Rusiya sülhməramlılarının müvafiqi yerləşdirildiyi ərazilərdə Azərbaycanın suveren ərazisinin tərkib hissəsidir. Pyotr Tolstoyu xatırlatmaq istəyirəm ki, 10 noyabr 2020-ci ildə imza-

lanmış üçtərəfli Bəyanatın icrası üçün Rusiya da öhdəlik götürüb. Belə ki, Azərbaycan bu bəyanatdan irəli gələn bütün məsələləri yerinə yetirmişdir. Amma Ermənistan və Rusiya imza atdığı öhdəlikləri hələ də icra etmir və Tolstoy, Zatulın kimləri üçtərəfli Bəyanatın icrasından danışmağın əvəzinə, Ermənistanla haqq qazandımağa çalışırlar. Lakin onlar bilməlidirlər ki, Ermənistan və Rusiya öz öhdəliklərini icra etməzsə, Azərbaycan üçtərəfli Bəyanatı qüvvədən düşmüş hesab edə bilər. Ölkəmiz Ermənistanla sərhədi tamamilə bağlamaq hüququna malikdir. Amma Azərbaycan humanistlik nümayiş etdirərək, Laçın yolunu humanitar hərəkətlər üçün açıq saxlayır. Onlar bilməlidirlər ki, Azərbaycan əbədi gözləmə mövqeyində dayanmaq fikrində deyil. Otuz ildən sonra döyüş meydanında öz ərazi bütövlüyünü təmin etdiyi kimi, Qarabağda yaşayan erməni vətəndaşlarının məsələlərini də ölkə qanunlarına uyğun həll etməklə bu işə nöqtə qoya bilər", - deyərək Azər Badamov bildirdi.

Deputat əlavə edib ki, Pyotr Tolstoyun açıqlamasına görə Rusiya Dövlət Dumasına etirazımızı göndərməyi və dövlətlərarası münasibətlərə xələl gətirəcək belə məsələlərdə deputatların məsuliyyətli davranmaları olduqlarını nəzərdə çatdırmağı vacib hesab edir.

"Azərbaycan"



# Qlobal Media Forumunun iştirakçıları Şuşanın tarixi məkanları ilə tanış olublar



Azərbaycan milli mətbuatının 148 illiyi münasibətilə keçirilən "4-cü Sənaye İnqilabı dövründə Yeni Media" mövzusunda Qlobal Media Forumunun iştirakçıları Şuşa şəhərinin tarixi məkanları və əsrarəngiz təbiəti ilə tanış olublar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qonaqlar əvvəlcə Şuşa qala divarlarını ziyarət ediblər. Burada onlara Şuşa şəhərinin tarixi, qala divarlarının tikilməsi barədə məlumat verilib. Bildirilib ki, Qarabağ xanı Pənahəli xan tərəfindən inşa edilən qala uzun müddət Şəhəri xarici müdaxilələrdən qoruyub, alınmazlıq simvolu olub. İşğal dövründə qala divarları erməni vandalizminə məruz qalıb. Şuşa işğaldan azad edildikdən sonra qalada təmir-bərpa işləri aparılıb.

Sonra qonaqlar Azərbaycanın tanınmış şəxsiyyətləri Natəvan, Bülbül və Üzeyir bəy Hacıbəylinin güllələnmiş



heykəllərinin yerləşdiyi Şuşa şəhər mərkəzi meydanına gəliblər. Şuşa Şəhəri Dövlət Qoruğu İdarəsinin əməkdaşları qonaqlara Şuşa və güllələnmiş heykəllər barədə məlumat verib. Bildirilib ki, işğal zamanı ermənilər heykəlləri Ermənistan apararaq örtmək istəyiblər. Ulu Öndər Heydər Əliyevin tə-

şəbbüsü ilə həmin heykəllər Azərbaycana gətirilib və Bakıda İncəsənət Muzeyinin həyətində saxlanılıb. Şuşa işğaldan azad olunduqdan sonra həmin heykəllər əvvəlki yerlərinə qaytarılıb.

Qonaqlar həmçinin Şuşada Xurşidbanu Natəvanın evi, Xan qızı bulağı, Şuşa qalasının Gəncə qapısı, Yuxarı

Gövhər ağa məscidi, Mehmandarovların malikanə kompleksi və Qazançı kilsəsində də olublar. Gəzinti zamanı işğal dövründə mədəniyyət abidələrimizə ermənilər tərəfindən vurulan ziyan, qədim artefaktlarımızın saxtalaşdırılması barədə məlumat verilib. Bildirilib ki, Şuşa işğaldan azad edildikdən sonra burada genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işlərinə başlanılıb. İnfrastrukturun qurulması ilə yanaşı, şəhərin əsl simasının, tarixi və mədəniyyət abidələrinin bərpasına start verilib. Qeyd olunub ki, tarixi, dini və memarlıq abidələrinin bərpası və yenidən qurulmasında Heydər Əliyev Fondu yaxından iştirak edir.

Daha sonra Cıdır düzündə gələn qonaqlar buradan açılan əsrarəngiz mənzərəni seyr ediblər. Onlar Şuşa şəhəri ilə tanışlıqdan zəngin təəssüratla ayrılıblar.

Şuşa şəhəri ilə tanışlıqdan sonra forumun iştirakçıları üçün qala-konsert proqramı təqdim olunub.

## Laçının daha 79 sakini doğma yurda qayıdıb

Əvvəli 1-ci sah.

Qeyd edək ki, bununla da Laçın şəhərində 133 ailənin (503 nəfər) daimi məskunlaşması təmin edilib. Köçürülən ailələr Laçın şəhərində vaxtilə yaşadıkları, işğala son qoyulduqdan sonra dövlət başçısı İlham Əliyevin müvafiq göstərişi əsasında bərpa edilən və ya yenidən tikilən evlərdə məskunlaşırlar.



## Prezidentin göstərişi ilə bölgələrdə vətəndaşların qəbulu keçirilir

İyulun 22-də Dövlət Gömrük Komitəsinin (DGK) sədri, gömrük xidməti general-leytenantı Şahin Bağirov Naxçıvan Baş Gömrük İdarəsində Naxçıvan şəhəri, Babək, Culfa, Kəngərli, Ordubad, Sədərək, Şahbuz və Şərur rayonlarından olan vətəndaşları qəbul edib.

Komitənin müvafiq strukturlarının rəhbərlərinin iştirakı ilə keçirilən qəbulda Naxçıvan şəhəri, Babək, Culfa, Kəngərli, Ordubad, Sədərək, Şahbuz və Şərur rayonları sakinlərinin müraciətləri dinlənilib. Vətəndaşların müraciətləri əsasən işə qəbul, idxal-ixrac əməliyyatları və digər gömrük məsələləri ilə bağlı olub.

Qəbul zamanı hər bir vətəndaşın müraciəti diqqətlə dinlənilib və qaldırılan məsələlərin bir qismi yerində həllini tapıb, araşdırılması tələb olunan bəzi müraciətlərlə bağlı müvafiq tədbirlər görülməsi üçün aidiyyəti strukturların rəhbərlərinə tapşırıqlar verilib.

İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Zaur Əliyev iyulun 21-də Şəki Rayon Mərkəzi Xəstəxanasında Şəki və Qax rayon sakinlərini qəbul edib.

Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin icraçı direktoru Vüqar Qurbanovun, Şəki və Qax rayon mərkəzi xəstəxanalarının direktorlarının, Şəki filialının rəhbərinin iştirakı ilə keçirilən qəbulda 33 vətəndaşın müraciətinə baxılıb. Vətəndaşların müraciətləri əsasən ölümlük məsələləri, iş və əmək münasibətləri, müayinə-müalicə, icbari tibbi sığorta çərçivəsində ixtisaslaşdırılmış tibb müəssisələrinə göndəriş və rəqəblərinin verilməsi, dərman təminatı ilə bağlı olub. Müraciətlər diqqətlə dinlənilib və bir sıra məsələlər yerində həll olunub. Digər müraciətlərin araşdırılması və qanunvericiliyə uyğun baxılması məqsədilə müvafiq tapşırıqlar verilib.

AZƏRTAC

## Azərbaycan 106 ölkəyə məhsul ixrac edir

Xarici ticarətdə müsbət saldo davam edir

Azərbaycan iqtisadiyyatında müsbət dinamika davam edir. Cari ilin birinci yarısının yekunlarına görə, ölkədə makroiqtisadi sabitlik hökm sürür, büdcənin gəlirləri proqnozlaşdırılardan yüksəkdir, xarici ticarətdə müsbət saldo davam edir. Dünya iqtisadiyyatında baş verən mənfii tendensiyalar fonunda bunlar, sözsüz ki, təqdir olunsa göstəricilərdir.

Prezident İlham Əliyevin iyulun 11-də ilin 6 ayının yekunlarına həsr olunmuş müşavirədə müsbət hal kimi dəyərləndirdiyi faktlardan biri də xarici ticarət dövriyyəsinin müsbət saldosudur. Ölkənin gəlirliyində və maliyyə sabitliyində önəmli rol oynayan bu fakt haqqında dövlət başçısı demişdir: "Müsbət məqamlardan biri və bu da xüsusilə qeyd olunmalıdır. Çünki bir çox ölkələrdə, hətta ölkələrin əksəriyyətində biz tamamilə başqa mənzərə görürük. Amma bizdə xarici ticarət balansımızın müsbət - yəni profitini çox böyük səviyyədədir. Ölkələrin böyük əksəriyyəti daha çox idxal edir, neinki ixrac edir. Bizdə isə bu, tam əksinədir və ilin birinci altı ayında bizim profitimiz təqribən 10 milyard dollara yaxındır. Əgər bu templər qorunsa, təəssüvür edin, biz ilin sonuna qədər hansı rəqəmlərə çatacağıq. Təbii ki, bunun birbaşa təsiri makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsinədir. Makroiqtisadi sabitlik uzun illər ərzində təmin edilir. Manatın məzənnəsi altı ildir ki, sabitdir və bu da dünya praktikasında, xüsusilə indiki şəraitdə nadir hadisələrdən biridir".

Dövlət Statistika Komitəsindən verilən məlumata görə, cari ilin yanvar-may aylarında ölkəmizdə fəaliyyət göstərən hüquqi və fiziki şəxslər dünyanın 185 ölkəsindəki tərəfdaşları ilə ticarət əməliyyatları həyata keçirmişdir. 106 ölkəyə məhsul ixrac, 175 ölkədən idxal olunmuşdur.

Hesabat dövründə gömrük orqanlarında qeydiyyat alınmış, lakin gömrük rəsmiləşdirilməsi tam başa çatdırılmamış ixrac olunan xam neft və təbii qazın statistik qiymətləndirilmiş dəyəri nəzərə alınmaqla cari ilin 5 ayında xarici ticarət dövriyyəsi 19 milyard 602,3 milyon, o cümlədən ixracın dəyəri 12 milyard 763,6 milyon, idxalın dəyəri 6 milyard 838,7 milyon dollar olmuşdur. Nəticədə ölkəmizin xeyrinə 5 milyard 924,9 milyon dollarlıq müsbət saldo yaranmışdır. Yanvar-may aylarında ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə xarici ticarət dövriyyəsi faktiki qiymətlərlə 8,2 faiz azalmış, real ifadədə isə 2,3 faiz artmışdır.

Ölkəmizin xarici ticarət əməliyyatları apardığı ölkələrin coğrafiyası gənişdir. Dövlət Gömrük Komitəsindən daxil olan məlumata görə, hesabat dövründə aparılan xarici ticarət dövriyyəsinin 90,8 faizi İtaliya, Türkiyə, Rusiya, Çin, Almaniya, Hindistan, Yunanıstan, İspaniya, İsrail, Çexiya, Gürcüstan, Türkmənistan, Rumıniya, Fransa, İrlandiya, İran, Qazaxıstan, ABŞ, Avstriya, Yaponiya və Koreya ilə aparılmış ticarət

əməliyyatlarının payına düşmüşdür. İdxalda isə əsas partnyorlarımız Rusiya, Çin, Türkiyə, Almaniya, Türkmənistan, Fransa, İran, ABŞ, İtaliya, Yaponiya, Koreya, Qazaxıstan, Belarus, Birləşmiş Krallıq, Ukrayna, Hindistan, Braziliya, Polşa, Vyetnam və Niderland olmuşdur.

İdxalda maşınların, mexanizmlərin, elektrotexniki avadanlıq və aparatların, mineral məhsulların, nəqliyyat vasitələrinin, kimya sənayesi məhsullarının, azqiyətli metallar və ondan hazırlanan məmulatların, hazır ərzaq məhsulları, içkilər və tüütün məmulatlarının, bitki məhsulları, plastik kütlə və ondan hazırlanan məmulatların, toxuculuq materialları və məmulatlarının dəyəri üstünlük təşkil etmişdir.

İxracın strukturunda isə xam neft, təbii qaz və neft-qaz məhsullarının, meyvə və tərəvəzlərin, plastik kütlə və ondan hazırlanan məmulatların, kimya sənayesi məhsullarının, alüminium və ondan hazırlanan məmulatların, pambıq lifi və ipliyinin, qara metallar və onlardan hazırlanan məmulatların, alkoqolsuz içkilərin, şəkərin, bitki yağlarının payı üstün olmuşdur.

Hesabat dövründə qeyri-neft-qaz məhsullarının ixracında da artım qeyd olunmuşdur. Ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə belə məhsulların ixracı faktiki qiymətlərlə 22,1 real ifadədə 18,3 faiz artaraq 1 milyard 465,8 milyon dollara bərabər olmuşdur.

Rüstəm KAMAL,  
"Azərbaycan"

## "TRT World"-ün müxbiri: "Şuşaya səfər etmək burada baş verənləri dünyadakı izləyicilərimizə çatdırmaq üçün əla fürsətdir"

"Bu, mənim Şuşaya ilk səfərimdir. Hərbi müxbir olaraq 44 günlük müharibədən dərhal sonra Qarabağa səfər etmək imkanım oldu. Bu ərəzildə aparılan yenedənqurma işlərini görmək və Azərbaycan hökumətinin nümayəndələrindən onların buraları bərpa etmək niyyətində olduqlarını eşitmək çox xoşdur".

Bu sözləri AZƏRTAC-a müsahibəsində I Şuşa Qlobal Media Forumunda iştirak edən "TRT World"-ün müxbiri Oubay Şahbandar söyləyib.

"Bir jurnalist kimi Qarabağdakı faktların şahidi olmaq və reallığı yerində dərk etmək üçün buraya səfərə gəlmək baş verənləri dünyadakı izləyicilərimizə çatdırmaq baxımından əla fürsətdir", - deyə o vurğulayıb.

## Klaus JÜRGENS: "Qazançı kilsəsini bərpa etməklə Azərbaycan öz sülhsevərliyini göstərir"



"Qazançı kilsəsini bərpa etmək və onun əzəmətinə qoruyub saxlamaqla Azərbaycan öz sülhsevərliyini göstərir".

Bu fikirləri AZƏRTAC-a müsahibəsində I Şuşa Qlobal Media Forumunda iştirak edən "Economyfirst Limited London" şirkətinin direktoru Klaus Jürgens deyib.

O bildirib ki, Azərbaycan bu ərəziləri (Qarabağ - red.) məhv etmək və ya talamaq əvəzinə bərpa edərək bütün dünyaya belə vəziyyətdə necə davrandığımı göstərir. "Bu məsələlərə hörmətlə yanaşmaq çox gözəl ideyadır, düzünü desəm, çox təsirəndim", - deyə K.Jürgens diqqətə çatdırıb.





# Dünya mətbuatı I Şuşa Qlobal Media Forumundan yazır

## Prezident İlham Əliyevin Qarabağdan səsləndirdiyi fikirlər xarici KİV-in əsas gündəm mövzusu oldu

**İyulun 21-də Prezident İlham Əliyevin mədəniyyət paytaxtımız Şuşada "4-cü Sənaye İnqilabı dövründə Yeni Media" mövzusunda keçirilən I Şuşa Qlobal Media Forumundakı çıxışı dünya mediasının da diqqət mərkəzində olub.**

Dünya KİV-i 49 ölkədən 150 xarici qonağın, o cümlədən dünyanın 34 ölkəsinin dövlət informasiya agentliyinin, 12 beynəlxalq təşkilat və media qurumunun, eləcə də yerli media orqanlarının rəhbərlərinin iştirak etdiyi forumun əhəmiyyətinə və Azərbaycan Prezidentinin səsləndirdiyi fikirlərə diqqət ayırıb.

Qardaş Türkiyənin "TRTHaber", "Takvim", "Yeni Şafak", "Haber-Global", "Milliyet", "Anadolu" agentliyi, "CNN Türk" və başqa telekanal, agentlik, qəzet və portallar tərəfindən Prezident İlham Əliyevin fikirlərinə geniş yer ayrılıb. Bu media orqanları dövlətimizin başçısının söylədiyi "İkinci Qarabağ müharibəsinin ilk saatlarından Türkiyə rəhbərliyi ilə xalqı bizimlə çiyin-çiyinə dayanmışdı. Prezident Ərdoğanın Qarabağ müharibəsinin ilk saatlarında verdiyi bəyanat ki, Azərbaycan yalnız deyil, - bu, bizim üçün çox böyük dəstək idi" fikirlərini ön plana çıxarıblar.

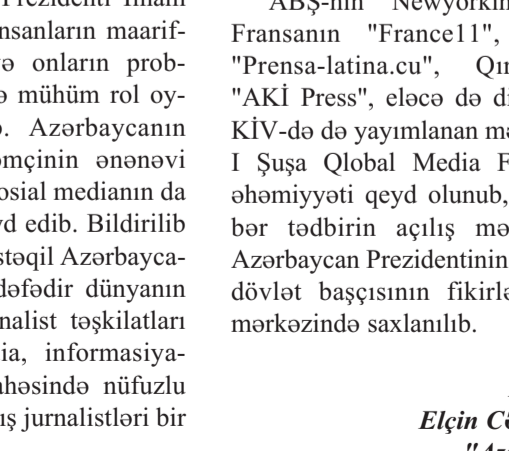
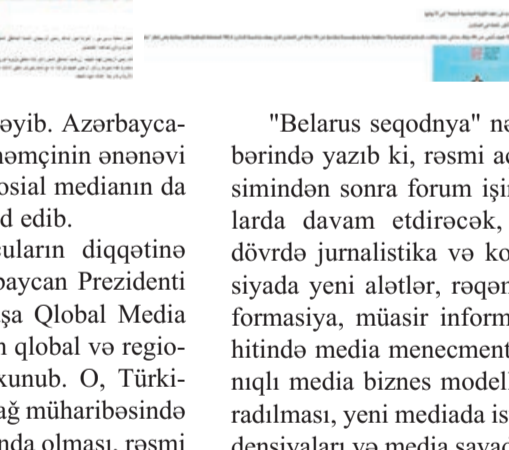
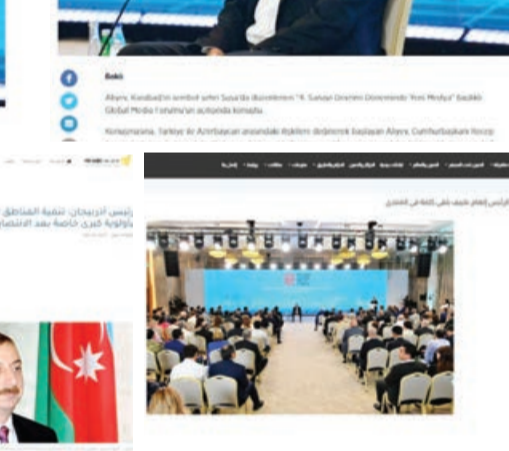
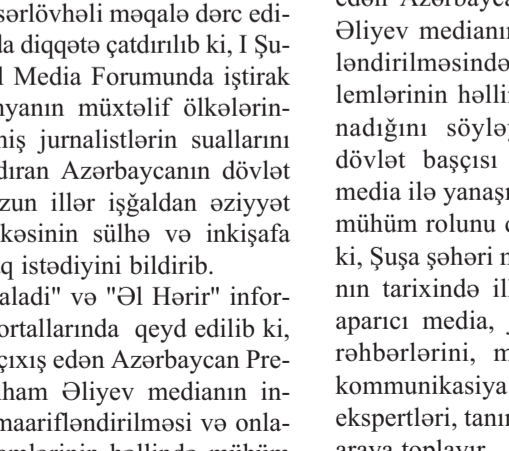
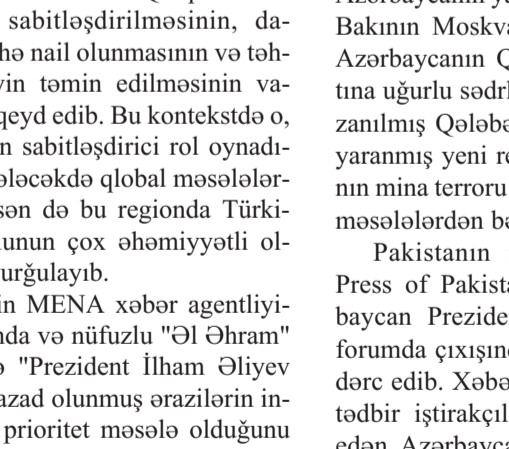
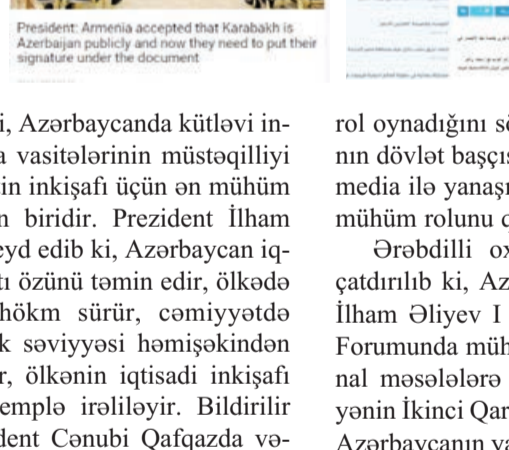
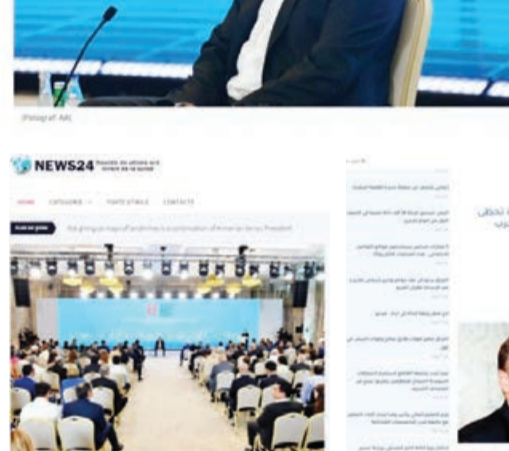
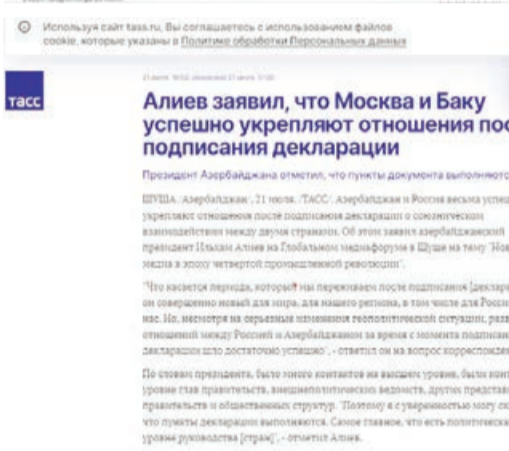
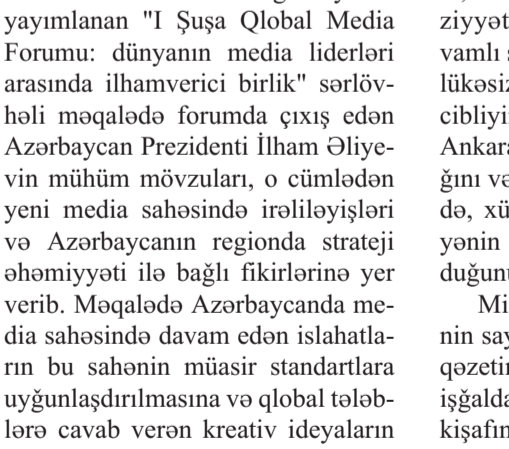
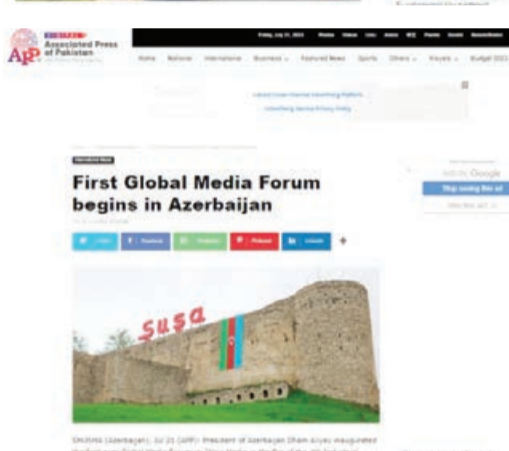
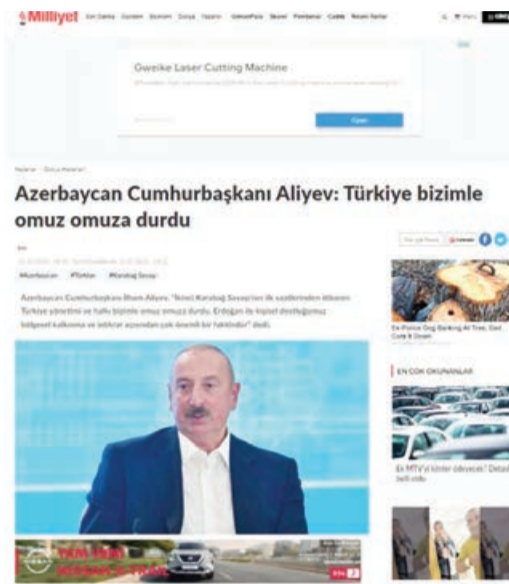
Türkiyə mediasının dərc etdiyi materiallarda vurğulandı ki, dünyada və regionda vəziyyətin dəyişməsinə, yaranan yeni reallıqlara toxunan Azərbaycan Prezidenti dayanıqlı sülhün, təhlükəsizliyin təmin edilməsinin əhəmiyyətindən danışıb. O, Türkiyənin bu məsələdə mühüm rolunu vurğulayıb, Ankaranın eyni zamanda qarşıdakı illərdə daha çox global nüfuz qazanacağını bildirdi.

I Şuşa Qlobal Media Forumu Rusiya mediasının da diqqət mərkəzində olub. Bu ölkənin rəsmi TASS agentliyinin yaydığı, habelə "News.ru" və "Ria.ru" saytında yerləşdirilən xəbərlərdə Prezident İlham Əliyevin Rusiya-Azərbaycan münasibətləri, Türkiyə ilə əlaqələrin daha da güclənməyini, Bakının Qoşulmama Hərəkatına yeni nəfəs verməsi, Azərbaycanın Moskva ilə Vaşinqton arasında münasibətlərin bərpası üzrə danışıqlar məkanı ola biləcəyi, Qarabağa yaxın üç ildə 150 min azərbaycanlının qayıdacağı, Ermənistanla sülh sazişinin bu ilin sonuna qədər imzalanmasını ehtimalı barədə fikirləri yer alıb.

"Vesti Kavkaz" portalı isə dövlət başçısının Ermənistanın mina terroru, Azərbaycan dövlətinin ərazilərin minalardan təmizlənməsi üzrə fəaliyyəti haqqında fikirlərini geniş yer ayırıb. Rusiya mətbuatı I Şuşa Qlobal Media Forumunda müzakirə olunan məsələlər barədə ətraflı məlumat verib.

Albaniya Teleqraf Agentliyinin (ATA) xəbərlərində qeyd olunub ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev I Şuşa Qlobal Media Forumunda mühüm global və regional məsələlərə toxunub. Xəbərdə diqqətə çatdırılıb ki, Prezident İlham Əliyev Türkiyənin İkinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycanın yanında olması, rəsmi Bakının Moskva ilə münasibətləri, Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına uğurlu sədrliyi, müharibədə qazanılmış qələbədən sonra regionda yaranmış yeni reallıqlar, Ermənistanın mina terroru və sülh prosesi kimi məsələlərdən bəhs edib.

İspaniyanın "El Periodista" nəşrində dərc olunan xəbərdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin forumdakı çıxışının əsas məqamları yer alıb. Materialda dövlətimizin başçısının dünyada və Cənubi Qafqaz regionunda yaranmış yeni reallıqlar, Qarabağda son vəziyyət və bu regionda yaşayan erməni azlığı ilə bağlı fikirləri, işğaldan azad olunmuş ərazilərin minalardan təmizlənməsi və azərbaycanlıların öz torpaqlarına qayıtması barədə fikirlərini



# Şuşadan dünyaya mesaj

## İlham Əliyev Azərbaycan reallıqlarını, dəyişməz mövqeyini, humanizm prinsiplərini bir daha nümayiş etdirdi

Əvvəli 1-ci səh.

Barbar ermənilər Şuşadakı bütün 17 bulığı qurudub, 14 məscid dağıtmışdılar. Şuşada daş-daş üstə qalmamışdı. Bu gün Azərbaycan dövləti öz iqtisadi qüdrəti hesabına Şuşanın övvəlki özəmlərinə özünü qaytarır. Bir zamanlar bizim üçün ölçəlməz arzuya çevrilən, düşmənin bizə acıq vermiş kimi yallı getdiyi Şuşa bu gün bütün dünya üçün beynəlxalq səviyyəli tədbirlərin, forumların, siyasi diskussiyaların, mədəniyyət və sülh ünvanına çevrilib.

Bu mötəbər forumun Şuşada keçirilməsi təsadüfi deyildi. Son vaxtlar bəzi xarici himayədarlarına güvənən, sülh danışıqlarını hər vaxt pozmağa çalışan revanşistlər müxtəlif iddialar, bəyanatlar səsləndirərək həqiqətləri gizlətməyə can atırdılar. Amma İlham Əliyev 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı əsl diplomat, natiq kimi dünya mediasına verdiyi müsahibələrdə haqq işimizi, doğru yolda olduğumuzu sübuta yetirdiyi kimi, Şuşa forumunda da bir daha həqiqətləri ortaya qoydu. Azərbaycan Prezidenti Şuşadan məğlub Ermənistanı sülhə çağırdı, regionda əmin-amanlığın bərqərar olması üçün barış sazişinin imzalanmasını vacibliyini bildirdi.

Əgər sülh sazişi imzalanarsa, bu, ilk növbədə regionun risk bölgəsi təhlükəsizdən qurtuluşa olar, investorların bölgəyə diqqətinin artması prosesi baş verə bilər: "Biz sülh müqaviləsinin imzalanmasına nail olsaq, bu, ümumiyyətlə, Cənubi Qafqazda vəziyyəti sağlamlaşdıracaq və Cənubi Qafqazı yüksək risk zonasından çıxarmış olacaq. Çünki yüksək risk zonası təkcə ekspertlərin qiyməti deyil, bu, həmçinin reytinglərdir, kreditlənmə imkanlarıdır. Bunlar birbaşa olaraq xarici sərmayələrlə bağlı məsələdir, xüsusilə indi. Investorlar ilk növbədə potensial və mümkün riskləri nəzərə alırlar. Ermənistanla münasibətlərin tənzimlənməsi bu sual gündəmdən çıxaracaq. Münasibətlərin normallaşması həm bizim iqtisadiyyat, həm də Ermənistan iqtisadiyyatı üçün və ümumiyyətlə, daha genişmiqyaslı planların gerçəkləşdirilməsinə imkan verəcək. Müdafiə potensialı ilə bağlı bu qədər maliyyələşdirməyə ehtiyac qalmayacaq. Oduq ki, müəyyən maliyyə resursları ixtiyarımızda sərbəst olacaqdır".

İlham Əliyev forumda bir daha Ermənistanla sülhə çağıraraq sülhün yaxın olduğunu bildirdi və qeyd etdi ki, əməldə, sözdə deyilən fikirlərin kağız üzərində də təsdiqini tapması mütləqdir.

Forumda Azərbaycan və Türkiyə qardaşlığından da bəhs edən İlham Əliyev bu birliyin əbədi və sarsılmaz olduğunu dedi. Eyni zamanda qeyd etdi ki, qardaş Rəcəb Tayyib Ərdoğanla şəxsi dostluğu təkcə regionda deyil, dünyada nümunə kimi göstərilir.

Həqiqətən də bu gün dünya Azərbaycanla Türkiyə birliyini dəmir bağlarla möhkəmlənmiş güc adlandırır. Bunu xalqlarımız şad gündə, dar gündə ortaya qoyduqları mövqeləri ilə sübuta yetiriblər. İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı Türkiyənin məna-vi dəstəyi, qardaş ölkədə baş vermiş təbii fəlakət zamanı azərbaycanlıların atdığı addım bunu təsdiqləyən reallıqdır.

Bir sözlə, Şuşada keçirilən Qlobal Media Forumu Azərbaycan həqiqətlərinin və bölgədə baş verən proseslərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasına baxımından mühüm hadisə kimi qiymətləndirilməlidir. Çünki İlham Əliyev Şuşa zirvəsində növbəti dəfə Azərbaycan reallıqlarını, yürütdüyü siyasi kursu, dəyişməz mövqeyini, humanizm prinsiplərini dünyaya nümayiş etdirdi. Dövlət başçısının söylədiyi kimi, Azərbaycan hədəflərinə doğru gedir. Ölkəmiz postmüharibə dövründə ardıcıl şəkildə hədəflərinə nail olub və bu proses uğurla davam edir. Bu yolda Azərbaycanı heç kim saxlaya, yolundan döndərə bilməz. Çünki Azərbaycan haqlı və güclüdür.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təmin edən Prezident İlham Əliyev bu gün ölkəmizin mühtəşəm gələcəyini qurur.

Qeyd edək ki, Şuşa forumu panel müzakirələrlə davam edir. Forum çərçivəsində media və informasiya-kommunikasiya sahəsində global səviyyədə mühüm aktual qəsb edən məsələlər müzakirə olunur. Dünyanın tanınmış və nüfuzlu media rəhbərləri, ekspertləri rəqəmsal dövrdə jurnalistika və kommunikasiyada yeni alətlər, rəqəmsal transformasiya, müasir informasiya mühitində media menecmenti və dayanıqlı media biznes modellərinin yaradılması, yeni mediada istehlak tendensiyaları və media savadlılığı, dezinformasiya və feyk nyusla mübarizə üsulları, jurnalistlərin təhlükəsizliyi və digər məsələləri müzakirə edirlər. Forum çərçivəsində Qoşulmama Hərəkatı Media platforması təşəbbüsü də irəli sürüləcək.

Bu günədək çoxsaylı beynəlxalq tədbirlərin keçirildiyi Şuşa şəhəri indi də müstəqil Azərbaycanın tarixində ilk dəfədir dünyanın aparıcı media, jurnalist təşkilatları rəhbərlərini, informasiya-kommunikasiya sahəsində nüfuzlu ekspertləri, tanınmış jurnalistləri bir araya toplayıb.

Rəşad BAXŞƏLİYEV, "Azərbaycan"





# Mədəniyyət



## Unudulmazlar



Leytenant rütbəsi aldı. Fəxri fərman və medallarla təltif edildi. Mühəribədən sonra yenidən böyük arzularda, sonsuz həvəslə işə başladı. Amma yalnız memar kimi fəaliyyət göstərmədi. Musiqi sevdası Mirzə Babayevi 1948-ci ildə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına apardı. Dövrün məşhur müğənnisi Bülbülün sinfinə daxil oldu. Bülbül səs tembrini nəzərə alıb onu opera müğənnisi kimi yetişdirmək istəyirdi. Xalq artisti Tofiq Quliyev isə Mirzənin səsinə estrada mahnılarının ifası üçün daha uyğun bildi. Mirzə Babayev

O, konservatoriya təhsilini 1953-cü ildə başa vurdu. Mirzə Babayev müxtəlif illərdə Azərbaycan Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsinin estrada orkestrində, Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında, Azərbaycan Dövlət Konsert Birliyində çalışdı.

### Yaşamaq eşiği...

Bənzərsiz ifası ilə musiqi-sevərlərin diqqətini cəlb edirdi, pərəstişkarlarının sayı gündən-günə artırdı. Mirzə Babayev

tehsal olunan filmlərdə də iştirak etdi.

Mirzə Babayev filmlərə həm aktyor, həm də mahnı ifaçısı kimi dövt olunurdu. "Dərviş Parisi partladır", "Kölgələr sürünür", "Qaraca qız", "Sən niyə susursan", "Telefonçu qız", "Dəli Kür", "Qorxma, mən səninləyəm", "Bəyün oğurlanması" və digər filmlərdə oynadığı rollar epizodik olsa da, onun kinoaktyor kimi yüksək bacarığını əks etdirdi. Mirzə Babayevin "O olmasın, bu olsun", "Onu bağışlamaq olarmı?", "Dərviş Parisi partladır", "Telefonçu qız" və digər filmlərdə ifa etdiyi mahnılar həmin ekran əsərlərinin uğur qazanmasına böyük təsir göstərdi.

Onun ömüyü yüksək qiymətləndirildi. 1960-cı ildə Azərbaycan SSR Əməkdar artisti, 1992-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti fəxri adlarına layiq görüldü. Amma yaradıcı yolu enişsiz-yoxuşsuz olmadı. Mirzə Babayev rühdan salmaq istəyənlər, maneçilik törədənələr də vardı. Xüsusilə sovet dövründə onun ifa tərzini, səhnə hərəkətlərini qəbul etməyənlər də deyildi.

"O olmasın, bu olsun" filmində Məşədi İbad roluna çəkilməsinə imkan verilmədi. Mirzə Babayevə Məşədi İbadın yalnız musiqi partiyalarını oxumaq həvalə edildi. Rühdan düşmək, sinmaq ona yad idi. Böyük coşqu ilə Tofiq Quliyev, Emin Sabitoğlu, Oqtay Rəcəbov, Vasi Adıgözəlov və başqa bəstəkarların mahnılarını oxuyaraq məşhurlaşdı, filmlərə çəkildi.

Azərbaycanın tanınmış memarı, məşhur estrada müğənnisi, istedadlı kinoaktyor söz verdiyi yaşa - 100 yaşa qata bilmədi. O, 2003-cü il yanvarın 13-də, 89 yaşında vəfat etdi. İfa etdiyi mahnıları, filmlərdə oynadığı rolları, ondan sonra ömrünün davamı oldu, Mirzə Babayevi unudulmağa qoymadı.

Zöhrə FƏRƏCOVA,  
"Azərbaycan"

## Səhnə xadimləri

# Ürəklərdə yaşayan aktyor

Səhnədə, ekranda göründüyü andan tamaşaçıların nəzərdiqəti ona yönəlirdi. Hər hərəkəti, adı bir sözü belə yadda qalırdı. O, sanki səhnə üçün yaranmışdı...



### Böyük səhnəyə doğru...

Çox sevdiyi ölkəsinin hər bölgəsində yaşayan insanları elə parodiya edirdi ki, şəkli onun Şəkildən, İnkəranlı Lənkərandan, bakılı Bakıdan, qaxanlı Qaxazdan... olduğunu düşünmə bilirdi. Söz açacağımla Telman Adıgözəlov əslən Ordubadın Vənənd kəndindəndi. Ancaq sovet rəhbərliyi bir çoxları kimi Adıgözəlovları da yurdundan didərgin salmışdı. Onlar Ordubadı tərk etmək, Balakonda köçmək məcburiyyətində qalmışdılar. Balakonda ev-eşik qursalar da, Ordubadı yaddan çıxarmamışdılar, yaşadığı məhəlləni isə "Ordubad" məhəlləsi adlandırmışdılar.

Telman Adıgözəlov Balakonda 1953-cü il iyulun 17-də dünyaya gəlmişdi. Ailənin böyükləri Balakonda sovxozda çalışmışdılar. Aldıqları məktəbi qısa müddətə tərk etmişdilər. Telman ailənin iki oğlan övladından kiçiyi olub. Uşaqlıq illəri maraqlı keçib. Telmanın da, qardaşı Vaqifin də yaşadığı məhəllədə, oxuduqları məktəbdə xeyli dostu, yoldaşları vardı.

Amma bir gün Telman möhkəm soyuqlayıb. Qolunun limfaları şişib. Müalicə olunub sağalsa da, qolunda ömələ gələn yara sağalmağa bilməyib. Həkimlər qolunun çürüyüb, hətta kəsibə biləcəyini deyib, Telmanın valideynlərinin əməli-başlı həyəcandandır. Atası Abbasxanlı kişişi həkimlər məsləhət görüblər ki, uşağı rütubətli havası olan Balakonda başqa yerə aparınsın. O da 1964-cü ildə ailəsinə götürüldü Bakıya köçüb. Telman da, qardaşı da bu şəhərə tez alışdılar. Çox keçməyib ki, özləri kimi uşaqlarla tanış olub dostlaşdılar. Ailəni sevindiren əsas məsələ isə Telmanın qolunun sağalması olub.

Bakıda 7 nömrəli məktəbdə oxuyurdu. Bir gün kinoya getmək üçün dərindən qaçır. Yolda bir kişi onu saxlayır, Telman: "Sabah gəl məktəblilərin yolka şənliyini", deyir. Bu, rejissor Nazim Zeynalov idi. Telman Adıgözəlov illər sonra, artıq məşhur aktyor ikən verdiyi müsahibələrindən birində deyirdi: "Mənim sənətə gəlişimə belə bir hadisə səbəb oldu. Bir dəfə "Vətən" kinoteatrının qabağında keçərkən televiziyanın əməkdaşı olan Nazim Zeynalov məni gördü və televiziyaya uşaq verilişlərinə dəvət etdi". İlk çəkiliş o yolka şənliyində oldu. Onda hələ orta məktəbdə oxuyurdu. Tay-tuşları kimi o da hansı peşəni seçəcəyi barədə düşünsə də, hələ qərar verməmişdi. Həmin gündən teatra, səhnəyə marağ göstərdi.

Telman Adıgözəlovun televeziya ilə, səhnə ilə tanışlığı belə başladı. Rejissor Nazim Zeynalov Telman Adıgözəlovu "Evrika" verilişində fantastik səhnələrə çəkdi. O, yeddiinci sinifdən "Yasəmən" uşaq teatrında və uşaq verilişlərində çıxış etdi. Artıq aktyorluq sənətinə sonsuz marağı, tükanmaz sevgisi vardı. Bu hissələrlə Telman Adıgözəlov on beş yaşında ikən Adil İsgəndərovun kinoaktyorluq kursuna yazıldı.

## Xəbərlər

### Rəsul Rzanın ev-muzeyində Milli Mətbuat Günü ilə əlaqədar tədbir keçirilib

Göyçayda Rəsul Rzanın ev-muzeyində Milli Mətbuat Günü ilə əlaqədar "Heydər Əliyev və Azərbaycan mətbuatı" mövzusunda "dəyirmi masa" təşkil olunub.



"Dəyirmi masa"da "Göyçay" qəzetinin, rayondakı Tarix və Diyarşünaslıq Müzeyinin əməkdaşları, mətbuat işçiləri, yazarlar və rəssamlar iştirak ediblər.

Tədbiri giriş sözü ilə açan "Göyçay" qəzetinin redaktoru Adil Məmməd milli mətbuatın yaranma tarixindən danışaraq qeyd edib ki, comi 56 nömrəsi işiq üzü görsə də, "Əkinçi" qəzeti Azərbaycan milli mətbuatının təşəkkül tapmasında böyük əhəmiyyət daşıyıb. Qəzet az müddətə

dəvətdə həm ziyalı təbəqə, həm də sadə insanlar arasında çox məşhurlaşdı.

Daha sonra çıxış edən natiqlər müasir Azərbaycan mətbuatının bu gündən və mətbuat işçilərinə dövlət tərəfindən göstərilən qayğıdan bəhs ediblər.

### Teatr Xadimləri İttifaqında bir qrup jurnalist fəxri fərmanla təltif edilib

Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının təşkilatçılığı ilə Milli Mətbuat Günü münasibətilə keçirilən mükafatlandırma mərasimində bir sıra jurnalist ittiqaqın fəxri fərmanları təqdim olunub.

Tədbirdə Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqı sədrinin vəzifə solahiyyətlərini icra edən Xalq artisti Hacı İsmayilov Azərbaycan mətbuatının keçirdiyi şöhrətli yoldan danışıraq, media nümayəndələrinə

bayram münasibətilə təbrik edib və onlara gələcək işlərində uğurlar arzulayıb.

Sonra kütləvi informasiya vasitələri ilə əlaqələrin inkişafından məmnunluq ifadə edilib, faydalı əməkdaşlıq bundan sonra da uğurla davam edəcəyinə əminlik bildirilib.

Sonda teatr sənətinin inkişafındakı xidmətlərinə görə və Milli Mətbuat Günü münasibətilə media nümayəndələri təltif ediliblər.

Elsən QƏNİYEV,  
"Azərbaycan"

# Bənzərsiz sənətkar

Bu dünyanın gəldi-gedər olması həqiqətinin qüssəsi, hüznü ilə oxuyurdu: Kimlər gəldi, kimlər gədi bu dünyadan Arif olan nakam gətməz bu dünyadan...

O, uzun yaşayacağına ümidli idi. Deyirdi ki, atam 105 il, nənəm isə 127 il yaşayıb, mən də nənəm kimi 130 il yaşayacağam. 100 yaşında səhnəyə çıxıb mahnılar ifa edəcəyimə söz vermişdi. Yaşı 89-a çatdı. Bu dünyanın sevincini də, kədərini də çox gördü...

## Memar, rəssam...

Dünyaya 1913-cü il iyulun 16-da Bakı şəhərinin Maştağa kəndində gəldi. Əslən İçərişəhərin "ağsalvarlılar" məhəlləsindəndi. Evləri bu qədim şəhərin Mirzə Ələkbər Sabir küçəsindəydi. Atası Əbdülcəbbar maarifpərvor, müstəqəqi fikirlili idi. O, yeddi oğlunun və bir qızının yaxşı təhsil almalarını yalnız arzularım, həm də çalışıb buna sərait yarırdı.

Mirzə Babayev uşaqlıq illərindən musiqiyə marağ göstərirdi. Onun böy ailsinin qızı olan anası Sona xanım Xanlarovanın qərməndə məharətlə ifa etdiyi havalar kənlində yatırdı. Sona xanım rəfi-qələrləri evə qonaq çağıranda onlar

içün qərmon çalardı. Balaca Mirzə də heyran-heyran dinləyirdi.

Orta təhsilini başa vurduqdan sonra başqa bir sənət seçdi. O, Məşədi Əzizbəyov adına Sənaye İnstitutunun (indi Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti) Memarlıq fakültəsinə daxil oldu. Ancaq musiqi sənətinə sevgisi, marağı da azalmadı. İnstitutun bədii özəfəliyyət kollektivinin fəal üzvlərindən oldu. Özünəməxsus, həzin, məlahətli səsi ilə ifa etdiyi mahnılar tələbə yoldaşları və müəllimləri tərəfindən alqışlandı.

Mirzə Babayev rəssamlıq qabiliyyəti də vardı. Sənaye İnstitutunu bitirəndən sonra bu sahədə də təhsil almaq arzusunu reallaşdırdı. Özüm Əzimzadə adına Rəssamlıq Məktəbinə daxil oldu. Gənc istedadlı memar və rəssam kimi böyük həvəslə çalışmalı ikən öyninə əsgər şineli geyindi. 1941-ci ildə Böyük Vətən müharibəsinin başlanması bir çoxu kimi, Mirzə Babayev də həyatını dəyişdi. O, cəbhəyə yollandı, 1941-ci ildən 1945-ci ilədək döyüşlərdə iştirak etdi.



bayevi o vaxtlar Daxili İşlər Nazirliyinin nəzdində yaratdığı caz orkestrinə dəvət etdi. Çox keçmədi ki, o, estrada mahnılarının ifaçısı kimi tanındı. Mirzə Babayev sonralar Tofiq Quliyevi minnətdarlıqla anırdı: "Tofiq Quliyev olmasaydı, mən memar kimi fəaliyyətim davam edəcəkdim", - deyirdi.

Amma bacarıqlı, savadlı memar, rəssam olduğunu da öz işləri ilə təsdiq etdi. Bakıda "Vətən" kinoteatrı, Gəncədə, Sumqayıtda, Mingəçevirdə, Ağdamda bir neçə inzibati bina onun layihəsi əsasında inşa edildi. Nizami muzeyinin zallarının tərtibatında Mirzə Babayev ömüyü çox oldu.

yevin ifa tərzini kimi, oxuduğu mahnıları da diləyicilərə qeyri-adi göründürdü. Onun ifa etdiyi "Kimlər gəldi, kimlər gədi", "Saçlarına gül düzüm", "Sən uzaq, yaşıl ada", "Liman", "Kəpənək", "Zəfəran", "Çay" və digər mahnılar qısa müddətdə məşhurlaşdı, yaddaşlara əbədi həkk olundu. Mirzə Babayev eyni şövqlə xarici ölkə xalqlarının mahnılarını da ifa edirdi.

İstedadı ilə həm də kinorejissorların diqqətini cəlb etdi. Mirzə Babayev 40-dan çox filmə çəkildi. Yalnız Azərbaycanda deyil, Odessa, Daşkənd, Aşqabad kinostudiyalarında is-

## El sənətkarlığı

# Dulusçuluq min illər yol gələn sənət nümunəsidir

Xalq sənətkarlığı nümunələri xalqların tarixini, mədəniyyətini, incəsənətini, bir sözlə, qədim keçmişini öyrənmək üçün ən etibarlı vasitə hesab olunur. Min illər bundan əvvəl toxunmuş xalçalardakı illər, naxışlar, butalar, çəşnilər, mis qablar üzərindəki oymalar, keramika ustalarının, dulusçuların gil qablar üzərində "saldıqları izlər" xalqımızın milyon illik tarixinin sübutu, mədəni kimliyimizi təsdiq edən ən dəyərli nümunələrdir.



Dulusçuluq qədim sənət növlərindən biridir. Azərbaycanın dulus ustaları məişətin müxtəlif sahələrində işlədilər çoxlu gil məmulatları hazırlayırdılar. Etnoqrafik tədqiqatlar göstərir ki, məişətdə işlədilər dulusçuluq məhsulları öz təyinatlarına görə bir neçə qrupa bölünürdülər. Bunların arasında su qabları, yemək qabları, süd məhsulları üçün, eləcə də evlərin qızdırılması və işıqlandırılması üçün nəzərdə tutulan qablar əsas yer tutur.

Təkcə məişətdə işlədilər su qablarının bir neçə növü su daşımaq (səhəng, cürdək, bardaq, şəhrəng, kuzə), su saxlamaq və süfrədə işlətmək (küp, sürahi, qurqur, dolça, parç, taçqulp), yuyunmaq və dəstəməz almaq üçün (atafa, lülyəyin və s.) is-

tehsal edilirdi. Ümumiyyətlə isə, dulus ustaları 50-dən çox müxtəlif növlü qab-qacaq istehsal etməyi bacarmışdılar.

Bədii keramika Azərbaycan sənətkarlığının ən qədim sahələrindən biri olub və bu günə qədər öz əhəmiyyətini saxlamışdır. Mütəxəssislər sənətin bu sahəsinin meydana çıxmasını Neolit dövrünə aid edirlər. Əvvəlcə, əsasən, qadınların məşğul olduğu dulusçuluq Eneolit dövründə təbii edilən bir sıra texniki nailiyyətlər və bədii təkamül nəticəsində müstəqil sənət sahəsinə çevrilmişdi. Yerli sakinlərdə estetik təsəvvürlərin formalaşması keramik məmulatlarda da tədricən dekorativ xüsusiyyətlərin artmasına gətirib çıxarmışdır. Sadə həndəsi və nəbbəti motivlər

əvvəlcə qoruyucu və ovsun mahiyyəti olmuş, tədricən, onların dekorativ xüsusiyyətləri kəşf edildikcə, bəzək sistemlərinə çevrilmişlər.

İbtidai dövrdə zoomorf keramik qabların meydana gəlməsi qədim insanlarda totemistik və animistik anlayışların yaranması ilə əlaqələndirilir. Bu məmulatların ayin təyinatlı olması həmin qabların yalnız qəbir inventarında rast gəlinməsi ilə izah olunur.

Tunc və Dəmir dövrü keramikasının ayrıca istiqamətini boyalı qablar təşkil edir. Tunc və Dəmir dövrünü əhatə edən rəngli keramika mədəniyyəti bizə daha çox bədii ifadəli dekorasiyanın yeni imkanlarını və axtarışlarını nümayiş etdirir. Naxçıvanın Kültəpə adlanan nekropolunda aşkar olunmuş polixrom keramika bu sənətin yeni inkişaf mərhələsini əks etdirir. Bu dövrün bədii keramikasındakı dekor prinsipləri və bir çox motivləri Ön Asiya, Yaxın Şərqi sivilizasiyaları ilə bədii-texnoloji əlaqələrin, təmasın olmasını sübut edir. Azərbaycan ərazisində mövcud olmuş antik Albaniya (Qafqaz) dövlətinin keramika sənətinə artıq Yunan-Roma sənətkarlığının təsiri izlənməkdədir. Yaloylu təpə (Qəbələ) keramikasının konstruktiv və plastik xüsusiyyətləri bu mədəniyyətin kon-taktların bariz nümunəsidir.

Arxeoloji qazıntılar zamanı əldə edilmiş tapıntılar göstərir ki, keramika erkən Orta əsrlərdə də Azərbaycanda ən geniş yayılmış sənət sahələrindən biri olmuşdür. Azərbaycanın Qəbələ, Beyləqan, Bakı, Mingəçevir, Naxçıvan və digər bölgələrində tapılmış saxsı məmulatları bu növün bədii və texnoloji xüsusiyyətləri haqqında bizə ətraflı məlumatlar verərək, keramik məmulatda dekorativliyin artmasını nümayiş etdirirlər.

Mütəxəssislər dulusçuluq sənətinin iki böyük hissəyə bölünür. Bunlardan birincisi, qırmızı gil keramika, ikincisi, cilalanmış qara rəngli keramikadır. Gil qablar kürəddə bişərkən, gilin tərkibində olan dəmir duzları istiliyin təsiri nəticəsində dəmir oksidina çevrilir. Dəmir oksidləri isə işişi qablara qırmızı, qəhrayı, qəhvəyi, sarımtıl, qırmızı rənglər verir. Qədim dulusçular gil qabları bu rənglərdən azad edib, onlara qara və boz rənglər vermək üçün texnoloji üsul axtarıb tapmışlar. Onlar bu üsulu köşf edərkən fiziki qanuna, maddələrin istidən genişləyib, soyuqdan sıxılması halına əsaslanmışlar.

Eneolit dövründə başlayıb tunc dövründə ən yüksək zirvəsinə çatmış qara rəngli keramika-



nın yayılma ərazisi geniş olmuşdur. Arxeoloqlarımız qazıntılar zamanı Xanlar, Mingəçevir, Daşkəsən, Qazax və digər bölgələrin ərazilərində bu cür qabları daha tez-tez rast gəlirlər. Keramikadan düzəldilmiş qab-qacaqlar öz formalarından daha çox üzərindəki bəzəkləri ilə diqqəti cəlb etmişdir. Arxeoloqlarımız bu tip keramika nümunələri üzərində rast gəlinən naxış elementlərinin adı bəzək deyil, qədim yazı növləri (piktogram) olduğu fikrini də irəli sürmüşlər. Qazax bölgəsinin Babadərviş adlı qədim yaşayış məskənlərindən bu tip yazılı qablar xüsusilə çox tapılmışdır. Qara keramika üzərində rast gəlinən müxtəlif mahiyyətli şəkli, naxış nümunələri o dövrdə əsasən iki üsulla icra olunurdu. Bunlardan biri cizmə, o birisi isə inkrustasiya idi. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, qara keramika mədəniyyəti bu dövrdə tək Şimali Azərbaycanda yox, Cənubi Azərbaycan ərazisində də öz yüksək inkişaf mərhələsinə keçmişdir.





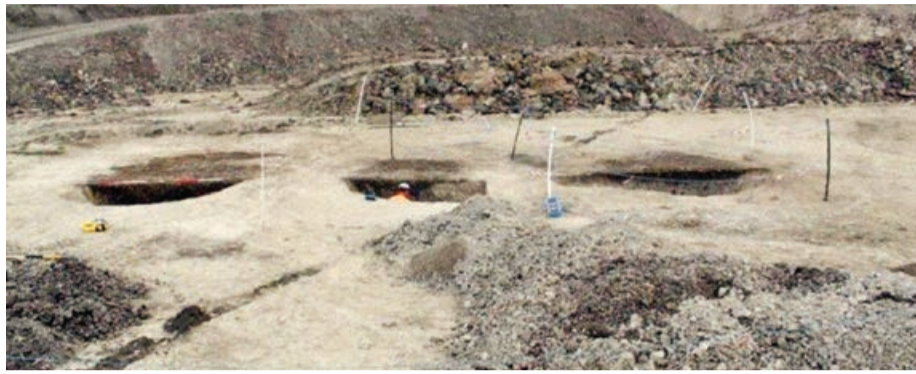
## Dünya olduğu kimi

### Mezolit dövrünə aid çuxurlar aşkarlanıb

London Arxeologiya Muzeyinin əməkdaşları İngiltərənin Bedfordşir vilayətində Mezolit dövrünə aid çuxur kolleksiyası aşkarlayıblar. Böyük Britaniyada indiyə qədər tapılmış bu ən böyük kolleksiyaya 25 monumental daxildir.

Tədqiqatçılar işə başlayanda belə əhəmiyyətli bir kəşf edəcəklərini gözləmədilər. Arxeoloq Coşua Pollard bildirib ki, bu günə qədər Böyük Britaniyanın müxtəlif yerlərindən çuxurlar aşkar edilsə də, Bedfordşir çuxurları sayına və əhatə etdiyi geniş əraziyə görə tamamilə fərqlənir.

Tədqiqatçılar aşkar edilmiş çuxurların düzülüşünün ritual məqsədi daşı-



dığını bildiriblər. Eni 5, dərinliyi 1,85 metr olan çuxurlar keçmiş axın kanalları ətrafında düz xətlərdə yerləşiblər. Çuxurların içərisində maral, qaban və

sansar qalıqları aşkar edilib. Onların 8000 il yaş olduğunu müəyyən etmək üçün radiokarbon tarixi ilə sümüklər təhlil edilib.

## 300 min yaşlı olan balta

Böyük Britaniyanın London Kolleci Universitetinin arxeoloqları qazıntı zamanı nadir tapıntılar əldə ediblər. Tapılan 800-dən çox daş alətin buz dövrünə aid olduğunu bildirirlər.



Tədqiqatçılar aşkar edilmiş alətlərin indiyə qədər tapılanlardan böyüklüyünə görə fərqləndiyini bildirirlər. Alətlərin içərisində ən diqqətçəkəni uzunluğu 30 santimetr olan baltadır. Onun yaşının 300 min olduğu qeyd edilir.

## Üçüncü dəfə diş çıxarmaq...

Yaponiya tədqiqatçıları dişləri bərpa edə bilən dərman insanları üzərində sınaqdan keçirməyə hazırlaşırlar. Əgər sınaqlar müvəffəqiyyətlə başa çatarsa, dərman stomatologiya sahəsində inqilab olaraq insanlarda diş itkisi problemini həll edə bilər.

Məlumdur ki, köpəkbalığı və aqqıqat kimi heyvanlar davamlı olaraq dişlərini böyüdə bilir. İnsanlar isə yalnız 2 dəfə diş çıxarırlar. Osaka şəhərinin Tibbi Tədqiqat İnstitutunun aparıcı əməkdaşı, stomatologiya və ağız cərrahiyyəsi şöbəsinin müdiri Katsuhiko Takahashi deyir ki, insanlar da üçüncü dəfə diş çıxara bilər.

Aparılan təcrübələrdə K.Takahashi müəyyən bir genə malik olmayan siçanların dişlərinin sayının artdığını aşkar edib. Tədqiqatçı və onun həmkarları müəyyən ediblər ki, dişin böyüməsi-



ni dayandıran USAG-1 adlı proteinin bloklanması daha çox dişlərin böyüməsinə imkan verəcək. Klinik sınaqlara başlamazdan əvvəl komanda dərmanın insanları üçün təhlükəsiz olduğunu və heç bir mənfi yan təsir olmadan sınaqdan keçirilə biləcəyini göstərməlidir. Əgər bu baş verərsə, komanda insanlarda da sınaqları keçirəcəklər ki, bu da milyonlarla xəstəyə fayda verə bilər.

## "Harri Potter" in ilk nəşri rekord qiymətə satılıb

"Harri Potter və fəlsəfə daşı" (1997) kitabının ilk nəşrinə İngiltərədə 13,5 min dollar qiymət qoyulub. O, Coan K.Roulinqin tərəfindən təxminən 36 sentə alınıb. Bu barədə "Riçard Uinterston" hərrac evi tvitərdə məlumat verib. Kitab alındığı məbləğdən 35 min dəfə yuxarı qiymətə satılıb.

Ekspertlər bunun 1997-ci ildə çap olunmuş 500 nüsxədən biri olduğunu təsdiq ediblər.

2017-ci ildə gənc sehrbaz Harri Potter haqqında yazılan kitabın ilk nəşri Londonda "Bonhams" hərrac evində rekord məbləğə 140 min dollara satılıb. 80-dən çox dildə nəşr olunan kitabın ümumi tirajı 500 milyon nüsxəni ötür. Bu əsər əsasında 10-dan çox film çəkilib.

## 5000 qalaktikanın 3D videosu



"James Webb" kosmik teleskopunun fəaliyyətinin 1 ili tamam olub. Alimlər bu münasibətlə 5000 qalaktikanın 3D vizual videosunu təqdim ediblər. Videodakı bütün qalaktikalar "James Webb" vasitəsilə müşahidə edilib.

3D vizual video kainat üzrə virtual uçuşu əks etdirir. Uçuşun sonunda isə elmə məlum ən qe-

dim qalaktika olan "Maise"nin videosu sərgilənib. O, Böyük partlayışdan 390 milyon il sonra, təxminən 13,4 milyard il bundan öncə formalaşmış.

Təqdim edilmiş videodakı qalaktikalar səmanın Naxırçı bürcü ilə Böyük Ay bürcü arasında olan kosmik sahədə yerləşir. "Hubble" teleskopu həmin kosmik sahəni 20 il ərzində müşahidə edərək 100 min yeni qalaktika kəşf edib. İlk baxışdan "James Webb" in həmin qalaktikaları təkrar şəkildə kəşf etdiyi zənn edilərsə də, bu, belə deyil. Belə ki, "Hubble" tərəfindən əldə edilmiş fotolardakı ən uzaq qalaktikalar sadəcə nöqtə şəklində əks olunmuşdular. "James Webb" in fotolarında isə həmin qalaktikaların bir sıra detallarını müşahidə etmək mümkündür.

## Hindistanın yeni Ay missiyası



Hindistanın "Çandrayaan-3" Ay stansiyası uğurla işə salınıb. Hindistan Milli Kosmik Tədqiqatlar Təşkilatının məlumatına əsasən, stansiya "LVMS3" daşıyıcı aparatı ilə orbitə çıxarılıb. "Çandrayaan-3" Yer orbitinə çıxan kimi Aya doğru avtonom uçuşa başlayıb.

## ABŞ-də xəzinə tapılıb

ABŞ-nin Kentukki ştatında fermer həyətinə aparıldığı qazıntı zamanı yüzlərlə qızıl sikkədən ibarət xəzinə tapılıb.

Məlum olub ki, sikkələr 1840-1862-ci illərdə buraxılıb. Ekspertlər onların vətəndaş

müharibəsi dövrünə aid olduğunu bildiriblər. Tapılan sikkələrdən 1863-cü ilə aid olanlar xüsusilə nadir hesab edilir. Onların hər birinin milyonlarla dollar dəyərində ola biləcəyi təxmin edilir.

## Quruda yaşayan balıq

Boliviya alimləri yeni balıq növünü kəşf ediblər. Tədqiqatçı Henz Arno Dravert tərəfindən kəşf edilən yeni balıq növü saatlarla sudan kənarında nəfəs ala bilər. Alim uzun illərdir balıq növü ilə bağlı geniş araşdırmalar aparır.



H.Dravert bildirir ki, bu qərribə balıq təxminən beş santimetrdir, gövdəsi yaşılımtıl-boz, rəngli ləkələr və naxışlarla örtülüdür. O, meşədə yerləşən su ekosistemlərində yaşayır. Kürüsü quraqlığa dözümlü olan balıq onları gölməçələrin dibindəki torpağa basdırır.

Bu balıq növünün sudan öz istəyi ilə çıxdığına diqqət çəkən tədqiqatçı onun qorunmasının vacibliyini qeyd edib.

Ülkər XASPOLADOVA, "Azərbaycan"

## OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC (012) 598-49-55, (051) 225-02-13

"Azər mətbuatçı qurumunu" ASC (012) 441-19-91, (050) 322-33-17

"Qaya" firması (012) 566-77-80, (050) 214-40-53

"Region Press" MMC (055) 316-79-01, (050) 316-79-01

"Səma-M" MMC (012) 594-09-59

"Ziya" LTD (012) 497-76-96, (050) 306-77-22

"Pressinform" MMC (012) 598-49-52, (070) 340-01-00

"City press" MMC (055) 819-09-26

1 illik - 124,80 (yüz iyirmi dörd manat səksən qəpik) manat  
6 aylıq - 62,40 (altmış iki manat qırq qəpik) manat  
3 aylıq - 31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

## Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzlənsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.



## Xəzərin Azərbaycan sularında təhdid zamanı şərti düşmən gəmisinin məhv edilməsi üzrə döyüş atışları icra olunub

Hərbi Dəniz Qüvvələri (HDQ), Quru Qoşunları (QQ), Hərbi Hava Qüvvələri (HHQ) və Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) Sahil Mühafizəsi ilə qarşılıqlı əlaqədə keçirilən "Xəzri dalğası" taktiki təlimi başa çatıb.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, təlimin yekun mərhələsində Xəzər dənizinin Azərbaycan Respublikasına məxsus ərazi sularında təhdid zamanı şərti düşmən gəmisinin, eləcə də hava və sahil hədəflərinin



məhv edilməsi üzrə döyüş atışları icra edilib.

Təlimdə, həmçinin xilasetmə və əlverişli əməliyyat şəraitinin saxlanılması üzrə müxtəlif fəaliyyətlər yüksək peşəkarlıqla icra olunub.

Ümumilikdə 1500 nəfər şəxsi heyət, HDQ-nin döyüş, təminat, DSX Sahil Mühafizəsinin gözətçi gəmiləri, HHQ-nin helikopterləri, pilotsuz uçuş aparatları və QQ-nin zirehli döyüş maşınlarının cəlb olunduğu "Xəzri dalğası" taktiki təlimində qarşıya qoyulan bütün tapşırıqlar uğurla yerinə yetirilib.

## Paytaxtda 37, bölgələrdə 40 dərəcəyədək isti olacaq

Azərbaycanda bu günə gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, arabit tutulacağı, gün ərzində əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Şimal-qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 20-25°, gündüz 32-37° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi normadan aşağı, 759 millimetir civə sütunundan 756 millimetir civə sütununa enəcək. Nisbi rütubət gecə 65-75 faiz, gündüz 35-45 faiz olacaq.

Havanın temperaturu gecə 21-26°, gündüz 35-40° isti, dağlarda gecə 11-16°, gündüz 19-24° isti olacaq.

Naxçıvan şəhərində, Culfa, Ordubad, Sədərək, Şahbuz və Şərur rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bözi dağlıq ərazilərdə qisməddəli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Şərqi küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 19-24°, gündüz 35-40° isti olacağı proqnozlaşdırılır.

Xankəndi şəhərində, Şuşa, Xocalı, Xocavənd, Ağdam, Daşkəsən, Gədəbəy rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bözi dağlıq ərazilərdə yağış yağacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Şərqi küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 11-16°, gündüz 19-24° isti, bözi yerlərdə 26-28° isti olacağı bildirilir.

Şərqi Zəngəzur: Cəbrayıl, Kəlbəcər, Qubadlı, Laçın, Zəngilan rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bözi dağlıq ərazilərdə qisməddəli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Gecə və səhər bözi rayonlarda duman olacaq. Şərqi küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 19-24°, gündüz 29-34° isti, dağlarda gecə 13-18°, gündüz 26-31° isti olacağı gözlənilir.

Şirvan şəhərində, Yevlax, Ağdaş, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Beyləqan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Hacıqabul, Zərdab, Salyan, Neftçala rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Şərqi küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 20-25°, gündüz 33-38° isti olacağı ehtimalı var.

Mingəçevir şəhərində, Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayıllı, Ağsu, Ağdaş, Göyçay, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusar rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bözi dağlıq ərazilərdə arabit yağış

yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Gecə və səhər bözi rayonlarda duman olacaq. Şərqi küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 21-26°, gündüz 35-40° isti olacağı proqnozlaşdırılır.

Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara, Biləsuvar, Cəlilabad rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Gecə və səhər dağlarda duman olacaq. Şərqi küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 20-25°, gündüz 32-37° isti, dağlarda gecə 18-23°, gündüz 26-31° isti olacaq.



«AZƏRBAYCAN» qəzetinin reklam xidməti

## ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

K.Y.Fərəcova adına Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutunun direktoru və kollektivi xəstəxananın baş həkimi Aynur Əli qızı Poluxovaya dayısı

ELBRUS ƏSGƏR OĞLU HÜSEYNOVUN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

## Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman	
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86,	va informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
	434-63-30, 539-72-39	Humanitar siyasət şöbəsi	- 538-56-60
Məsəl katib	- 539-43-23,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl katib müavinləri	- 539-44-91,	Fotolüstrasiya şöbəsi	- 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompyuter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühasibatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "Azərbaycan" nəşriyyatı, IV mərtəbə  
contact@azerbajian-news.az  
az.reklam@mail.ru



www.azerbajian-news.az



## Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 5192 Sifariş 17 88

Qiyməti 40 qəpik